

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Stawiski

---

Stawiski, styczeń 2021

*Diagnoza wykonana w ramach projektu pt.: „Centrum Usług Społecznych w Gminie Stawiski”,
numer projektu POWR.02.08.00-00-0071/20, współfinansowanego w ramach Programu
Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Numer i nazwa Działania: 2.8 Rozwój usług społecznych
świadczonych w środowisku lokalnym*

Diagnoza wykonana przez Zespół Badawczy Ośrodka Wspierania Organizacji Pozarządowych

Spis treści

Wstęp	4
Charakterystyka Gminy Stawiski	5
Edukacja	5
Kultura.....	5
Pomoc społeczna.....	6
Dokumenty strategiczne	6
Usługi społeczne w gminie	8
Metodologia prowadzenia badania.....	16
Cel badania:.....	16
Zakres czasowy badania:	16
Metodologia badania	16
Pytania badawcze:.....	18
Metody i techniki stosowane w badaniu:.....	18
Analiza SWOT	19
Wyniki badań ilościowych	21
Dzieci i młodzież	21
Seniorzy.....	23
Osoby z niepełnosprawnościami	26
Rodziny.....	31
Aktywność społeczna	33
Zogniskowany wywiad grupowy.....	35
Wywiady indywidualne	38
Studia przypadku (case study).....	41
Stypendia dla szczególnie uzdolnionych uczniów.....	41
Sąsiedzkie usługi opiekuńcze.....	43
Profilaktyka alkoholowa	47
Wnioski i rekomendacje	50
Nowe lub rozszerzone usługi społeczne rekomendowane do realizacji w ramach CUS	57

Wstęp

Zgodnie z założeniami projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Stawiski” diagnoza ma na celu zaplanowanie działań związanych z usługami użyteczności publicznej w gminie. W ramach diagnozy zostaną wykorzystane rozwiązania mające na celu zweryfikowanie poziomu świadczenia usług społecznych na terenie Gminy Stawiski. Przedmiotem badania jest określenie głównych problemów społecznych występujących w gminie, określenie głównych interesariuszy oraz opisanie dotychczas świadczonych usług. Docelowo wykorzystując dane pochodzące z diagnozy zostanie opracowany Program Usług Społecznych. Dokument stanowić będzie nowoczesne narzędzie zarządzania, realizacji polityki programowania rozwoju lokalnego. Obejmie analizę i diagnozę obecnej sytuacji Gminy, wyznaczy wizję rozwoju świadczenia usług społecznych oraz będzie zawierał opis planowanych zadań do realizacji wraz z wyznaczeniem realizatorów tych działań.

Diagnoza jest prowadzona w oparciu o różnorodne metody i techniki badawcze zgodnie z opisaną metodologią. Wykorzystane zostaną następujące metody i techniki badawcze: analiza danych zastanych w tym: dane zastane pochodzące ze sprawozdań z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej, Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Kolnie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kolnie oraz na podstawie programów i dokumentów strategicznych tj. Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stawiski, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2021, Programu współpracy Gminy Stawiski z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2019 rok, Programu Wspierania Rodziny w Gminie Stawiski na lata 2017-2019, Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stawiski na lata 2018 – 2020, badania ilościowe – ankieta elektroniczna oraz badania jakościowe – praca grupy roboczej, zogniskowane wywiady grupowe oraz indywidualne, opisy studiów przypadków (case study).

W trakcie tworzenia diagnozy prowadzono konsultacje z mieszkańcami gminy Stawiski i głównymi interesariuszami usług społecznych.

Charakterystyka Gminy Stawiski

Gmina Stawiski jest częścią powiatu kolneńskiego, leży wzdłuż drogi krajowej nr 61, prowadzącej z Warszawy do Augustowa, w niedalekiej odległości od Łomży.

Według danych z 30 listopada 2020 rok gmina liczy **6 104 mieszkańców**. Liczba ta od kilku lat systematycznie się zmniejsza, w roku 2013 gminę zamieszkiwało 6 506 osób. W ocenie mieszkańców gmina Stawiski jest dobrym miejscem do życia, bezpiecznym, dobrym do wychowywania dzieci, choć poziom życia jest średni i sporo osób pozostaje bez pracy (282 osoby, w tym 194 długotrwale) lub korzysta z pomocy społecznej.

Gmina dzieli się na 36 sołectw, w 2019 roku odbyły się wybory sołeckie: w 10 miejscach wybrano nowe osoby, w 26 pozostały dotychczasowe. W gminie Stawiski funkcjonuje Fundusz Sołecki

Edukacja

Ze struktury demograficznej wynika, że w gminie mieszka 425 dzieci do 7 roku życia i 706 w przedziale od 8 do 18 roku życia a 11 35 osób przekroczyło 60 rok życia.

Dzieci uczęszczają do szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie gminy:

- SP w Stawiskach – 336 uczniów
- Szkoła filialna w Jurcu (klasy 0 – III) – 14 uczniów
- SP w Porytem – 52 uczniów.
- 123 dzieci do 6 roku życia korzysta z przedszkola w Stawiskach.

Po ukończeniu edukacji podstawowej młodzież wybiera najczęściej szkoły w pobliskiej Łomży lub Kolnie, przy czym istotnym czynnikiem jest możliwość dojazdu. O ile młodsze dzieci są dowożone do szkół na terenie gminy, o tyle starsze korzystają z transportu indywidualnie. Do Łomży można dojechać komunikacją publiczną, do Kolna – tylko prywatnie.

Kultura

W gminie Stawiski w 2020 r. funkcjonowały następujące świetlice i ośrodki kultury:

- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stawiskach,
- świetlica w Porytem,
- świetlica w Dzierzbi,
- świetlica w Budach Stawiskich,
- świetlica w Dzięgielach,
- świetlica w Rostkach,
- świetlica w Jurcu Szlacheckim.

Przy ww. świetlicach funkcjonowało 8 kół gospodyń wiejskich oraz jedno stowarzyszenie, tj. Stowarzyszenie Przyjaciół Jurca. Na koniec 2019 roku pięć KGW uzyskało osobowość prawną. Są to koła w miejscowościach: Poryte; Dzięgiele, Dzierzbia, Rostki i Stawiski. W Gminie działa również Stowarzyszenie Integryjno – Sportowe, Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich oraz GKS.

Budynki GOKiS i świetlic: w Budach Stawiskich i w Jurcu Szlacheckim dostosowane są do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (podjazdy, łazienki).

Pomoc społeczna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiskach w 2019 roku obejmował opieką 903 rodziny (1 908 osób w tych rodzinach) i podjął interwencje kryzysowe w 11 przypadkach (51 osób).

OPS realizuje swoje podstawowe zadania statutowe:

- w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wspieranie rodziny (asystent rodzinny)
- dofinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych
- świadczenia wychowawcze (program 500+)
- opłacanie pobytu 13 osób w domach pomocy społecznej
- świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego
- zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze
- zasiłki stałe
- dodatki mieszkaniowe
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- pomoc w zakresie dożywiania (rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”)
- oraz wynikające z realizacji projektów: Aktywni Razem (80 osób objętych pomocą) oraz Sąsiedzkie Usługi Opiekuńcze – 12 osób.

W 2020 roku sytuacja związana z zagrożeniem wirusem Covid-19 i ograniczeniami wynikającymi z obowiązujących obostrzeń spowodowała nasilenie niekorzystnych zjawisk – związanych z bezrobociem, nadużywaniem alkoholu i przemocą w rodzinach. Zauważa się, że niektóre z pozostających w domach dzieci tracą motywację do nauki.

Osoby borykające się z problemami alkoholowymi zamieszkałe w Gminie Stawiski mogą uzyskać pomoc w Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Kolnie, Oddziale Psychiatrycznym Szpitala Ogólnego w Kolnie, Wojewódzkim Ośrodku Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży czy też w Szpitalu Wojewódzkim w Łomży.

W Urzędzie gminy powołany jest Pełnomocnik Burmistrza Stawisk ds. profilaktyki i uzależnień, działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz Zespół Interdyscyplinarny na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Dokumenty strategiczne

Gmina posiada uchwalone dokumenty o charakterze strategicznym, które określają zadania w sferze społecznej:

- Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Stawiski na 2021 rok
- Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2021
- Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży na terenie Gminy Stawiski
- Programu Aktywności Lokalnej w Gminie Stawiski na lata 2021 – 2023
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stawiski na lata 2021 – 2023
- Wieloletni programu osłony w zakresie dożywiania "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023

Usługi społeczne w gminie

Zgodnie z zapisami wniosku opis przeprowadzenia przeglądu dostępnej infrastruktury społecznej, przebiega w następujący sposób: Gmina Stawiski w ramach wypracowania modelu rozwoju i integracji przeprowadzi przegląd podmiotów na terenie gminy świadczących usługi społeczne na podstawie rejestru podmiotów świadczących usługi społeczne z podziałem na rodzaj świadczonych usług. Rejestr skupia wszystkie podmioty, realizujące usługi społeczne na terenie Gminy Stawiski.

Założenia rejestru usług społecznych

Centrum Usług Społecznych będzie docelowo koordynatorem tych działań. W dokumencie diagnozy przedstawiono w formie tabeli rejestr usług społecznych – stan na dzień 14.01.2021. W toku opracowania modelu rozwoju i integracji zostaną wypracowane formy zbierania danych oraz formy publikowania rejestru. W ramach tworzenia rejestru podmiotów świadczących usługi społeczne CUS wykorzysta dostępne publiczne rejestry danych np. zbierające informacje o podmiotach ekonomii społecznej, organizacji pozarządowych czy jednostek organizacyjnych JST. Rejestr docelowo będzie kumulował informacje dotyczące m.in. rodzaju świadczonych usług, dostępności czasowej, odpłatności usług, kryteriów dostępu do usługi dla poszczególnych mieszkańców.

Rejestr będzie dostępny dla mieszkańców i na bieżąco aktualizowany przez pracowników CUS. Informacja o tworzeniu i aktualizacji rejestru będzie dostępna publicznie, a także przekazywana bezpośrednio do podmiotów już figurujących w rejestrze, co będzie miało na celu aktualizację proponowanych usług, a także dotarcie do wszystkich potencjalnych podmiotów, które świadczą takie usługi lub będą świadczyć.

Centrum Usług Społecznych na podstawie rejestru podmiotów świadczących usługi społeczne będzie weryfikować i oceniać świadczone usługi na podstawie przyjętych kryteriów, uwzględniając również potrzeby mieszkańców zgłaszane m.in. za podczas konsultacji społecznych czy za pomocą dostępnej ankiety dotyczącej świadczonych usług. Zostaną opracowane standardy świadczenia usług na podstawie dotychczasowego doświadczenia i zebranych opinii mieszkańców. Dokument ten będzie opisywał przykłady dobrych praktyk - świadczonych usług, jak również wskazywał kryteria oceny świadczonych usług pod kątem m.in. jakości, efektywności, zakresu i zasięgu. Standardy będą również wskazywały główne potrzeby mieszkańców, które będą miały na celu wskazanie potencjalnym podmiotom świadczącym usługi w jaki sposób powinni/mogą je zmienić.

Poniższe zestawienie usług społecznych realizowanych w gminie Stawiski stanowi podstawę tworzonego rejestru i może być uzupełniane o nowe wprowadzane usługi, nowe podmioty – realizatorów usług oraz nowe obszary tematyczne usług.

Zestawienie usług społecznych realizowanych w gminie Stawiski (stan: styczeń 2021, na podstawie danych z 2019 i 2020 roku)				
Lp.	usługa	grupa docelowa	skala	finansowanie
OBSZAR EDUKACJI				
1.	edukacja podstawowa (Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Stawiskach i Szkoła	dzieci i młodzież w wieku od 6 do 15 lat	436 uczniów	subwencja oświatowa

	Podstawowa w Porytem oraz dwie szkoły filialne – w Budach Stawiskich (filia została zlikwidowana 31.08.2020r.) i Jurcu Szlacheckim)			
2.	stypendia socjalne i zasiłki szkolne	uczniowie szkół podstawowych	438 stypendiów oraz 13 zasiłków szkolnych	90 000 budżet państwa, 10 000 gmina
3.	Stypendia Burmistrza Stawisk dla uzdolnionych uczniów z terenu gminy Stawiski w ramach Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży na terenie Gminy Stawiski, który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Stawiskach (od września 2019). Kryteria: średnia ocen co najmniej 5,0 na zakończenie roku szkolnego lub tytuł laureata konkursów, turniejów, olimpiad. Stypendium na okres 9 miesięcy, płatne w miesięcznych ratach przynajmniej i określa wysokość Burmistrz Stawisk.	Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych	44 uzdolnionych uczniów	7260 zł z budżetu gminy
4.	„Program dla szkół” realizowany przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. W ramach programu uczniowie otrzymywali nieodpłatnie produkty mleczne (mleko, jogurty, serki) oraz warzywa i owoce.	uczniowie szkół podstawowych	243 uczniów ZSP Stawiski oraz 29 uczniów SP Poryte.	Unia Europejska i budżet państwa
5.	Projekt „Ja w Internecie” - przeprowadzenie szkoleń dla mieszkańców Gminy Stawiski w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych.	mieszkańcy gminy	268 dzieci	150 000 zł w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.
6.	edukacja przedszkolna	dzieci w wieku przedszkolnym	120 dzieci	budżet gminy
7.	„Akademia Przedszkolaka” w Miejskim Przedszkolu w Stawiskach - wyrównanie szans edukacyjnych, rozwój kompetencji kluczowych, języków obcych, kompetencji matematycznych, przyrodniczych, cyfrowych, kreatywności, pracy zespołowej.	dzieci uczęszczające do przedszkola	87 dzieci	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
8.	wyposażenie pracowni - zakup pomocy dydaktycznych do nauczania takich przedmiotów jak: biologia, geografia, chemia i fizyka.	uczniowie SP w Porytem	52 dzieci	21.044,00 zł ze środków Ministra Edukacji Narodowej
9.	nowe elementy placu zabaw przy przedszkolu w Stawiskach oraz przy szkole filialnej w Budach Stawiskich.	dzieci i młodzież; mieszkańcy Bud Stawisk	wszystkie dzieci uczęszczające do placówek oraz mieszkańcy Bud Stawisk	85 000 zł, z dotacji z KRUS
OBSZAR: DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE EDUKACJĘ				
10.	zajęcia dla dzieci z niepełnosprawnościami - dzieci z niepełnosprawnościami dowożone do Długoborza (powiat zambrowski) – 3 dzieci do ośrodka szkolno – wychowawczego – pobyty tygodniowe, 6 dzieci do Łomży (1 do przedszkola, 5 do szkoły specjalnej w	dzieci z orzeczeniami	11 osób	budżet gminy

	łomży), 2 dzieci zwrot dowozu do ośrodka dla niewidomych w Laskach, część dzieci ma zajęcia rewalidacyjne w szkołach podstawowych			
OBSZAR: WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY				
11.	„Ferie 2019” z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu w Stawiskach”. Spotkanie z Dzielnicy, zabawy z konsolą, turniej tenisa stołowego, warsztaty kulinarne, wokalne i taneczne, zajęcia z fitness, łamigłówki umysłowe oraz dyskoteka na zakończenie ferii	dzieci i młodzież z terenu gminy	60 dzieci i młodzieży	GOKIS
12.	Wakacje 2019 w ramach projektu. „I My mamy prawo do wypoczynku” - spotkania i szkolenia praktyczne dotyczące bezpiecznego wypoczynku latem, zabawy na Oliku, kurs i egzamin na kartę rowerową, wakacyjny rajd rowerowy.	dzieci i młodzież z terenu gminy	80-ro dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 17 lat	Całkowity koszt zadania 32 704 zł z czego 29 320 zł. to środki pozyskane z Fundacji PZU
OBSZAR KULTURY				
13.	VIII Przegląd Kolęd i Pastorałek – impreza cykliczna.	mieszkańcy gminy	W przeglądzie wzięło udział 24-u uczestników w V kategoriach wiekowych	GOKIS
14.	"Najpiękniejsze Iluminacje Bożonarodzeniowe - Malujemy Światłem" - Rada Miejska w Stawiskach wraz z Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu w Stawiskach pod patronatem Burmistrza Stawisk Agnieszki Rutkowskiej	mieszkańcy gminy	Do konkursu zgłoszono cztery "świetlne lokalizacje".	budżet gminy
15.	Wielkanocny konkurs plastyczny.	dzieci i młodzież	Swoje prace do konkursu zgłosiło 9 osób, były to dzieci w wieku od 6 do 13 lat.	GOKIS
16.	Konkurs piosenki „Wygraj szansę”	dzieci i młodzież	5 uczniów z SP w Stawiskach i Porytem	GOKIS
17.	Spektakl kabaretowy pt. „Jak za dawnych lat”; przedstawienie dla dzieci "Czerwony Kapturek" w wykonaniu grupy kabaretowej „Wesołe Babeczki” działającej przy GOKiS w Stawiskach.	mieszkańcy gminy	140 widzów	GOKIS
18.	Walentynkowy recital akordeonowy Michała Sawickiego w GOKiS	mieszkańcy gminy	100 widzów	GOKIS
19.	Seminarium informacyjne skierowane do organizacji pozarządowych dotyczące zasad aplikowania o środki finansowe w ramach Podlaskiego Inkubatora Aktywności Społecznej.	przedstawiciele organizacji pozarządowych	30 osób	GOKIS
20.	Warsztaty komputerowe dla seniorów - Cyfrowy Senior”. Celem przedsięwzięcia było nabycie,	osoby po 65 roku życia z terenu gminy	20 osób	GOKIS

	utrwalenie i podniesienie kompetencji cyfrowych u osób powyżej 65 roku życia.			
21.	Debata społeczna z dzielnicowym dotycząca funkcjonowania Krajowej Mapy Zagrożeń i Bezpieczeństwa, funkcjonowania mobilnej Aplikacji pn. „Moja Komenda”, bezpieczeństwa osób starszych (oszustwa „na wnuczka”, „na Policjanta”), bezpieczeństwa na drodze (odblaski) funkcjonowania Planu Działania Priorytetowego.	mieszkańcy gminy	30 osób	GOKIS
22.	Dzień Dziecka – impreza cykliczna, organizowana w Stawiskach oraz świetlicach w: Porytem, Dziegielach, Budach Stawiskich, Dzierzbi, Rostkach, Sokolach.	dzieci i młodzież z obszaru gminy	250 dzieci i młodzieży	GOKIS
23.	Dzień Kobiet – impreza cykliczna, od kilku lat organizowana we współpracy ze Stowarzyszeniem Integracyjno-Sportowym ze Stawisk.	mieszkańcy gminy	130 osób	GOKIS
24.	Obchody Święta Niepodległości - pod Pomnikiem Odzyskania Niepodległości w parku w Stawiskach. W 2019 roku po raz pierwszy uroczystość z udziałem Kompanii Honorowej Ośrodka Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych Orzysz w Bemowie Piskim	mieszkańcy gminy	300 osób	GOKIS
25.	Mikołajki - działania animacyjne w terenie prowadzone przez GOKIS, we współpracy z animatorami z firmy Gaz System	mieszkańcy gminy	200 osób	GOKIS
26.	„Mama, tata i ja” – piknik współorganizowany ze Stowarzyszeniem KGW Gminy Stawiski.	mieszkańcy gminy	150 osób	GOKIS
27.	I Gminny Piknik Integracyjny W roku 2019 współgospodarzem imprezy byli mieszkańcy wsi Skroda Mała.	mieszkańcy gminy	300 osób	budżet gminy, środki prywatne przedsiębiorców
28.	Działalność Klubu Seniora GOKIS w Stawiskach, we współpracy ze Stowarzyszeniem KGW Gminy Stawiski, Stowarzyszeniem Przyjaciół Jurca oraz 6-ma KGW z terenu Gminy Stawiski.	seniorzy z terenu gminy	25 osób	GOKIS
29.	Działalność Kół Gospodyń Wiejskich - przy ścisłej współpracy z GOKiS w Stawiskach	KGW z Dziegiel, KGW w Dzierzbi, KGW "Nasze Poryte", KGW Rostki;	członkinie poszczególnych Kół, działalność na rzecz mieszkańców wsi – 140 osób	ARiMR i środki prywatne, budżet gminy
30.	Działalność grupy teatralnej "Wesołe Babeczki"	Grupa działa przy GOKiS w Stawiskach od 2017 roku.	30 osób	GOKIS
31.	Działalność grupy nieformalnej "Świtezianki" 2019 roku grupa mieszkańców ze wsi Michny założyła Grupę nieformalną „Świtezianki” i wspólnie ze Stowarzyszeniem KGW Gminy Stawiski pozyskała środki z Podlaskiego Inkubatora Aktywności Wiejskiej na realizację zadania „Noc Kupały”.	Mieszkancki gminy	12 osób	Podlaski Inkubator Aktywności Wiejskiej, środki prywatne

32.	Biblioteka publiczna – działalność biblioteczna i propagująca czytelnictwo	Mieszkańcy gminy	w wydarzeniach udział wzięło 251 mieszkańców, biblioteka ma 170 stałych użytkowników	budżet gminy
33.	Kino Plenerowe, na którym dzieci obejrzały bajkę pt. „Piotruś Królik”, natomiast dorośli komedię romantyczną pt. „Podatek od miłości”.	mieszkańcy gminy, wydarzenie jednorazowe	150 osób	GOKIS
OBSZAR: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ				
34.	„Wolny od uzależnień” - zadanie wynikające z Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w 2019 roku dla organizacji pozarządowych - Parafia Rzymskokatolicka w Stawiskach – dotacja	młodzież z terenu gminy	100 osób corocznie	3 900,00zł w 2019 r 4 885,50 w 2020r. (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
35.	„Bądź wolny od uzależnień” - zadanie wynikające z Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w 2019 roku dla organizacji pozarządowych - Parafia Rzymskokatolicka w Stawiskach	młodzież z terenu gminy	ok. 100 osób rocznie	dotacja 11 000,00 w 2019r. i 10 000 zł w 2020 r. (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
36.	Spotkanie integracyjne młodzieży	młodzież z terenu gminy	50 osób	4300 (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
37.	Spektakl teatralny „Wygraj szansę” i Złodziej czasu”	Mieszkańcy gminy	30 osób	3.640,00zł (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)

38.	Profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży - dofinansowanie (karty podarunkowe) zakupu odzieży sportowej	Mieszkańcy gminy	20 osób	4.700,00zł (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
39.	Profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży - pobyt młodzieży na zgrupowaniu sportowym	Mieszkańcy gminy	4 osoby	1.800,00 zł (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
40.	Profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży - organizacja Dnia Dziecka	Mieszkańcy gminy	250 osób	1.789,88 zł (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
41.	Profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży - Udział młodzieży w zawodach sportowych	Mieszkańcy gminy	39 osób	2.579,46zł (Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
42	Profilaktyka uzależnień - wywiady środowiskowe i poradnictwo	mieszkańcy gminy	60 osób z uzależnieniami i 120 członków rodzin	(Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
43.	Profilaktyka uzależnień - praca z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie	mieszkańcy gminy	39 osób	(Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
44.	Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu od alkoholu	mieszkańcy gminy	10 osób, w tym 3 wobec których komisja wystąpiła z wnioskiem o	(Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów

			zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii)
POMOC SPOŁECZNA				
45.	świadczenia finansowe	podopieczni OPS	255 (31 z powodu ubóstwa, 59 - bezrobocia, 39 - niepełnosprawność, 71 - długotrwała lub ciężka choroba, 49 - bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, 6 - zdarzenia losowe)	OPS
46.	praca socjalna	podopieczni OPS	903 rodzin (1 908 osób w tych rodzinach)	OPS
47.	poradnictwo specjalistyczne (rodzinne)	podopieczni OPS	71 rodzin (292 osoby w tych rodzinach)	OPS
48.	interwencje kryzysowe	podopieczni OPS	11 przypadków (51 osób w rodzinach).	OPS
49.	świadczenia rodzinne	podopieczni OPS	445 rodzin	OPS
50.	świadczenia wychowawcze	podopieczni OPS	496 rodzin	OPS
51.	Karta Dużej Rodziny	mieszkańcy gminy	177 kart	OPS
52.	Program Dobry Start	uczniowie	431 rodzin	rządowy program wsparcia finansowego uczniów
53.	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa POPŻ	mieszkańcy gminy	467 osób	Europejski Fundusz Społeczny
54.	świadczenia opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	mieszkańcy gminy	4 osoby	OPS
55.	usługi opiekuńcze	mieszkańcy gminy	15 rodzin	OPS
56.	projekt „Sąsiedzkie usługi opiekuńcze” - Głównym celem projektu jest zapewnienie osobom niesamodzielnym, w podeszłym wieku, które narażone są na wykluczenie społeczne, wsparcia i pomocy w podstawowych czynnościach dnia codziennego, ułatwiających pozostanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Czas trwania projektu: od 01.10.2019r. do 31.03.2021r.	osoby niesamozdzielne, w podeszłym wieku	12 osób	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014- 2020, Całkowita wartość projektu 294 875,00 zł, w tym

				wartość dofinansowania 279 515,00 zł.
57.	wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” w ramach którego zapewniany był posiłek dla dzieci i młodzieży oraz dla osób potrzebujących.	dzieci i młodzież	155 uczniów otrzymywało posiłek, natomiast 17 osób świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności.	148 095 zł, z czego 118 091 zł to dotacja z budżetu państwa.
58.	Realizacja projektu „Aktywni razem” (od 01.11.2018 r. do 31.07.2020r.) Celem projektu jest wsparcie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - nabycie kompetencji oraz umiejętności o charakterze społecznym, zdrowotnym i zawodowym, nabycie nowych kwalifikacji, a także zwiększenie pewności siebie i własnej samooceny, umiejętności w rozwiązywaniu problemów. Wsparcie - warsztaty z psychologiem, zdrowotne, praca socjalna, doradca zawodowy, porady dietetyka, fizjoterapeuty.	Mieszkańcy gminy	80 osób	RPO WP na lata 2014- 2020 wartość projektu 273 974,00 zł, w tym wartość dofinansowania 257 974,00 zł.
SPORT				
59.	Międzyparafialny Turniej Piłki Nożnej na Orliku – impreza cykliczna. Zadanie realizowane we współpracy z Parafią pw. Św. Antoniego w Stawiskach.	dzieci i młodzież	6 drużyn	budżet gminy
60.	Wakacyjne soboty na orliku – w każdą sobotę przez 3 godz. odbywały się gry i zabawy sportowe dla dzieci i młodzieży.	dzieci i młodzież	średnio po 18 osób	budżet gminy (GOKiS)
61.	IV edycja rekreacyjnego rajdu rowerowego – Druhowie z OSP w Stawiskach czuwali nad bezpieczeństwem uczestników rajdu. Punktem kulminacyjnym imprezy było ognisko i zabawa.	mieszkańcy powiatu kolneńskiego	75 osób z powiatu	zadania realizowane przy współpracy ze Stowarzyszeniem KGW Gminy Stawiski oraz OSP w Stawiskach
62.	"Życ Aktywnie I Być Młodym Do Starości" - IX Międzynarodowy Turnieju Oldbojów - Stawiski 2019	Mieszkańcy gminy	W rozgrywkach piłki nożnej udział brało 5 drużyn, w tym dwie z Litwy, dwie ze Stawisk i jedna z Kolna. Najstarszy uczestnik miał 77 lat.	Stowarzyszenie Sportowo - Integracyjne. Turniej zorganizowano przy współpracy GOKiS oraz pracowników Urzędu Miejskiego w Stawiskach
63.	Zajęcia sportowe w Kompleksie Boisk Sportowych Orlik przy ul. Polowej 21 oraz na Stadionie Miejskim	Mieszkańcy gminy	Obiekty były czynne	budżet gminy

	przy ul. Cedrowskiej 17. Z infrastruktury sportowej bezpłatnie korzystały: szkoły podstawowe, przedszkole, kluby sportowe, mieszkańcy, w tym 20 osób z drużyny piłki nożnej GKS Junior, zarejestrowanej w PZPN w Białymstoku.		od poniedziałku do niedzieli.	
--	---	--	-------------------------------	--

Metodologia prowadzenia badania

Cel badania:

Diagnoza dotycząca problemów społecznych Gminy Stawiski oraz zapotrzebowania na usługi społeczne jest prowadzona w celu opracowania założeń tworzonego w Gminie Stawiski Centrum Usług Społecznych (CUS) zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019r. poz. 1818), zwanej dalej Ustawą o CUS.

Zakres czasowy badania:

Badanie jest prowadzone od dnia 23 listopada 2020 do dnia 31 stycznia 2021 zgodnie z poniższym harmonogramem:

Zakres czasowy	Etap badania
23 – 30 listopada 2020	Opracowanie założeń diagnozy oraz narzędzi badawczych
9 – 23 grudnia 2020	Realizacja badania ilościowego (ankietowego)
1-14 grudnia 2020	Powołanie zespołu ds. diagnozy
23 listopada – 11 grudnia 2020	Desk research - Analiza danych zastanych i charakterystyka gminy, Rejestr - przegląd podmiotów świadczących usługi społeczne na terenie gminy
14-20 grudnia 2020	Praca Zespołu ds. diagnozy – zogniskowany wywiad grupowy oraz analiza SWOT
7-20 grudnia 2020	Analiza studiów przypadku
7-23 grudnia 2020	Realizacja badania jakościowego – wywiady indywidualne
20 grudnia 2020 – 10 stycznia 2021	Opracowanie Projektu diagnozy
11 – 20 stycznia 2021	Konsultacje diagnozy
20 – 31 stycznia 2021	Opracowanie ostatecznego dokumentu diagnozy

Metodologia badania

Badanie dotyczące diagnozy potrzeb zostało opracowane zgodnie z metodą **triangulacji** (metoda stosowana w badaniach społecznych, mająca zapewnić wyższą jakość prowadzonych badań i ograniczenie błędu pomiaru. Polega na zbieraniu danych za pomocą dwóch lub większej liczby metod,

a następnie porównywanie i łączenie wyników. Zastosowano łączenie metod jakościowych i ilościowych.

Badanie zostało opracowane na potrzeby projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Stawiski” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Na etapie tworzenia projektu dokonano wstępnej diagnozy potrzeb oraz dokonano wyboru głównych grup docelowych, jakie zostaną objęte usługami w ramach CUS. Są to następujące grupy z terenu Gminy Stawiski:

- Dzieci i młodzież;
- Seniorzy;
- Osoby z niepełnosprawnością;
- Rodziny;
- Mieszkańcy w kontekście działań aktywizujących.

Na podstawie wskazanych grup docelowych zostały wybrane spośród wszystkich wskazanych w ustawie zakresów usług społecznych następujące zakresy, które stanowią podstawę badań prowadzonych w ramach diagnozy:

Zakres usług społecznych wskazanych w art. 2 ust. 1 Ustawy o CUS	Zakres usług społecznych wybranych do diagnozy w Gminie Stawiski
polityka prorodzinna,	wspieranie rodziny
wspieranie rodziny	pomoc społeczna,
system pieczy zastępczej,	promocja i ochrona zdrowia,
pomoc społeczna,	wspieranie osób niepełnosprawnych
promocja i ochrona zdrowia,	pobudzanie aktywności obywatelskiej
wspieranie osób niepełnosprawnych	Kultura (działania kierowane do wskazanych grup docelowych)
edukacja publiczna,	
przeciwdziałanie bezrobociu,	
kultura,	
kultura fizyczna i turystyka,	
pobudzanie aktywności obywatelskiej,	
mieszkalnictwo,	
ochrona środowiska,	
reintegracja zawodowa i społeczna	

Pytania badawcze:

Główny cel badania - Analiza potencjałów, potrzeb i problemów społeczności lokalnej w Gminie Stawiski w zakresie usług społecznych.

Badanie zostało realizowane w oparciu o następujące **pytania badawcze**:

- Jakie problemy społeczne dotyczą najczęściej mieszkańców gminy Stawiski?
- Jakie negatywne zjawiska i problemy społeczne dotyczą kluczowych grup docelowych wskazanych w projekcie CUS – rodzin potrzebujących wsparcia, osób z niepełnosprawnościami, seniorów dzieci i młodzież, mieszkańców w kontekście działań aktywizujących?
- Na jakie usługi jest zapotrzebowanie w Gminie Stawiski?
- W jaki sposób wspierać wskazane w projekcie grupy docelowe?
- W jaki sposób efektywnie aktywizować mieszkańców?

Metody i techniki stosowane w badaniu:

Metody ilościowe

- badanie ankietowe w formie ankiety elektronicznej zawierające pytania zamknięte oraz otwarte dostępne poprzez stronę internetową gminy w terminie od 9 do 23 grudnia 2020

Metody jakościowe

- zogniskowany wywiad grupowy w grupie ds. diagnozy – wywiad został przeprowadzony w dniu 16 grudnia
- analiza SWOT – analiza SWOT wykonana w grupie ds. diagnozy w dniu 16 grudnia 2020
- indywidualne wywiady pogłębione – wykonywane telefonicznie wśród lokalnych liderów w terminie od 15 grudnia 2020 do 31 stycznia 2021
- studium przypadku – obejmujące inicjatywy/usługi społeczne realizowane w gminie
- desk researche – analiza danych zastanych – posłużyła do stworzenia zestawienia usług społecznych realizowanych dotychczas w gminie Stawiski – zestawienie będzie stanowiło podstawę tworzonego Rejestru Usług Społecznych
- praca grupy ds. diagnozy (uspolecanie procesy diagnozy) – cel: pozyskiwanie i analizowanie informacji przez specjalistów i lokalnych liderów, spojrzenie wieloaspektowe.

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej instytucji/organizacji/przedsięwzięcia oraz jej otoczenia. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), threats (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu). Można ją stosować dla całej instytucji/organizacji/przedsięwzięcia lub w poszczególnych sferach funkcjonowania.

Analiza SWOT w obszarze problemów społecznych oraz potencjalnych usług społecznych w gminie Stawiski

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra współpraca instytucji gminnych w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych • Systematyczne diagnozowanie problemów i potrzeb społecznych • Aktualne dokumenty strategiczne oraz systematyczne zbieranie i analiza danych • Prężnie działające Koła Gospodyń Wiejskich • Aktywnie działający Klub Seniora o bogatej ofercie • Wyremontowane świetlice wiejskie i remizy OSP 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielka liczba angażujących się społecznie mieszkańców • Niechęć osób potrzebujących wsparcia do współpracy z pracownikami instytucji • Bariery architektoniczne w instytucjach • Ilość potrzeb przekracza możliwość ich zaspakajania • Niewystarczająca ilość środków i zasobów • Całość usług społecznych opiera się na sektorze publicznym • Mała liczba miejsc pracy na terenie gminy • Problemy komunikacyjne wynikające z niedostatecznej sieci transportu publicznego
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z organizacjami pozarządowymi • Możliwość korzystania z zewnętrznych funduszy • Możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych • Malejąca skala bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenia w funkcjonowaniu instytucji związane z pandemią • Narastająca skala problemów związana z pandemią • Społeczne przyzwolenie na alkoholizm i zachowania agresywne • Uzależnienie od pomocy społecznej

<ul style="list-style-type: none"> • Kampanie społeczne promujące aktywność społeczną w różnych grupach wiekowych • Zmiana społeczna w postawie młodych matek, które wracają na rynek pracy i chcą korzystać z opieki w żłobku i przedszkolu • Tworzenie miejsc z funduszy zewnętrznych – Senior+, hala sportowa 	<ul style="list-style-type: none"> • Ryzyko utraty pracy związane z pandemią • Starzenie się społeczeństwa • Zwiększająca się liczba osób samotnych
---	--

Analiza SWOT została przeprowadzona w grupie ds. diagnozy w dniu 16 grudnia 2020 roku.

Etapy analizy SWOT obejmowały:

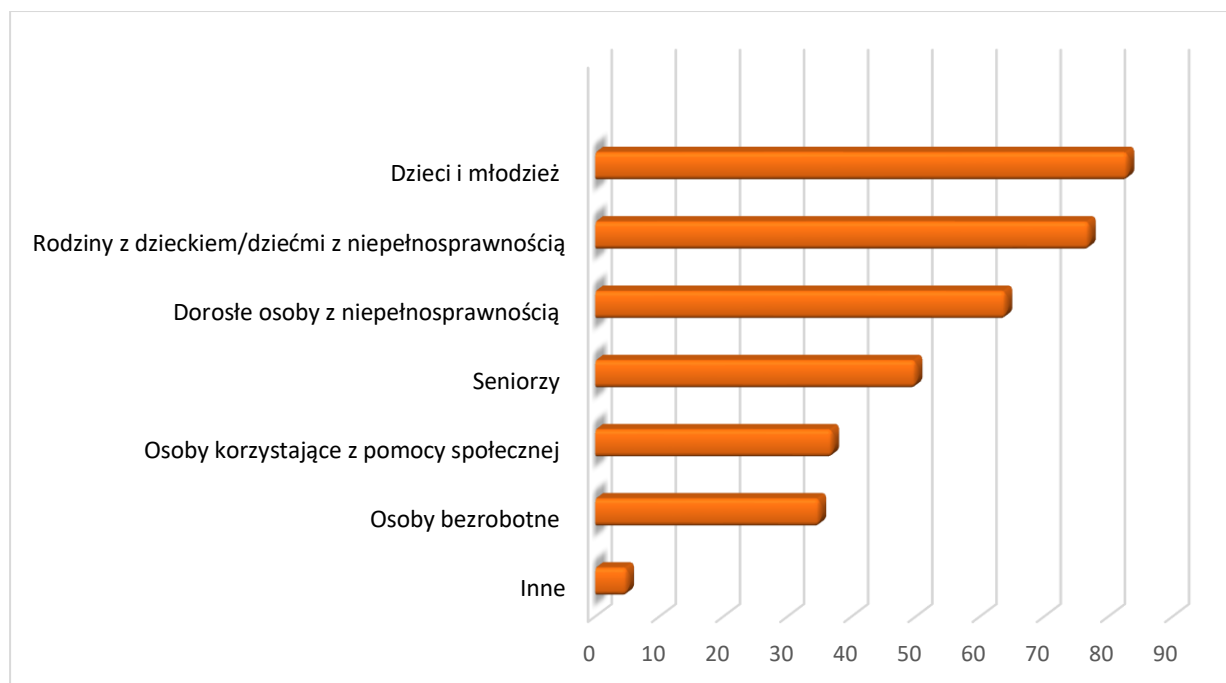
- Określenie celu i przedmiotu analizy SWOT, wyjaśnienie wszystkim zaangażowanym pracownikom dlaczego podejmowane są działania analityczno - diagnostyczne (celem jest opracowanie Programu Usług Społecznych),
- Przedstawienie procedury analizy uczestnikom, etap ten jest niezbędny, aby zapewnić jednolite podejście do analizy w zespole uczestników,
- Opracowanie list mocnych/słabych stron oraz szans i zagrożeń,
- Opracowanie wspólnej macierzy SWOT, uspoźnienie nazewnictwa, selekcja czynników mniej istotnych,
- Dyskusja i szczerzy dialog wszystkich zaangażowanych w badania uczestników, w zakresie wniosków wynikających z przedstawionej zintegrowanej listy czynników, spojrzenie na problematykę z różnych punktów widzenia.

Wyniki badań ilościowych

Ankieta w formie elektronicznej dotycząca głównych potrzeb i problemów społecznych była dostępna na stronie internetowej Gminy Stawiski od 9 do 23 grudnia 2020 roku. W badaniu wzięło udział 134 mieszkańców Gminy Stawiski.

Pierwszym pytaniem kierowanym do mieszkańców było pytanie dotyczące grup, które powinny być – według nich – objęte wsparciem w ramach tworzonego Centrum Usług Społecznych. Najwięcej wskazań otrzymały odpowiedzi: dzieci i młodzież – 83 wskazania, rodziny z dzieckiem/dziećmi z niepełnosprawnością – 77 wskazań oraz dorosłe osoby z niepełnosprawnością – 64 wskazania. Kolejną grupą, której potrzeby dostrzegają mieszkańcy gminy są seniorzy – 50 wskazań. Osoby korzystające z pomocy społecznej oraz bezrobotni to grupy, które wskazało mniej niż 30 % respondentów. Wskazane w ankiecie odpowiedzi są zgodne z założeniami projektu oraz wskazanymi w diagnozie grupami docelowymi. Potwierdza to zasadność kierowania wsparcia w ramach Centrum Usług Społecznych do tych właśnie grup odbiorców

Wykres 1. Jakie grupy przede wszystkim powinny być objęte wsparciem w ramach tworzonego Centrum Usług Społecznych w Gminie Stawiski (proszę wskazać max. 3 odpowiedzi)

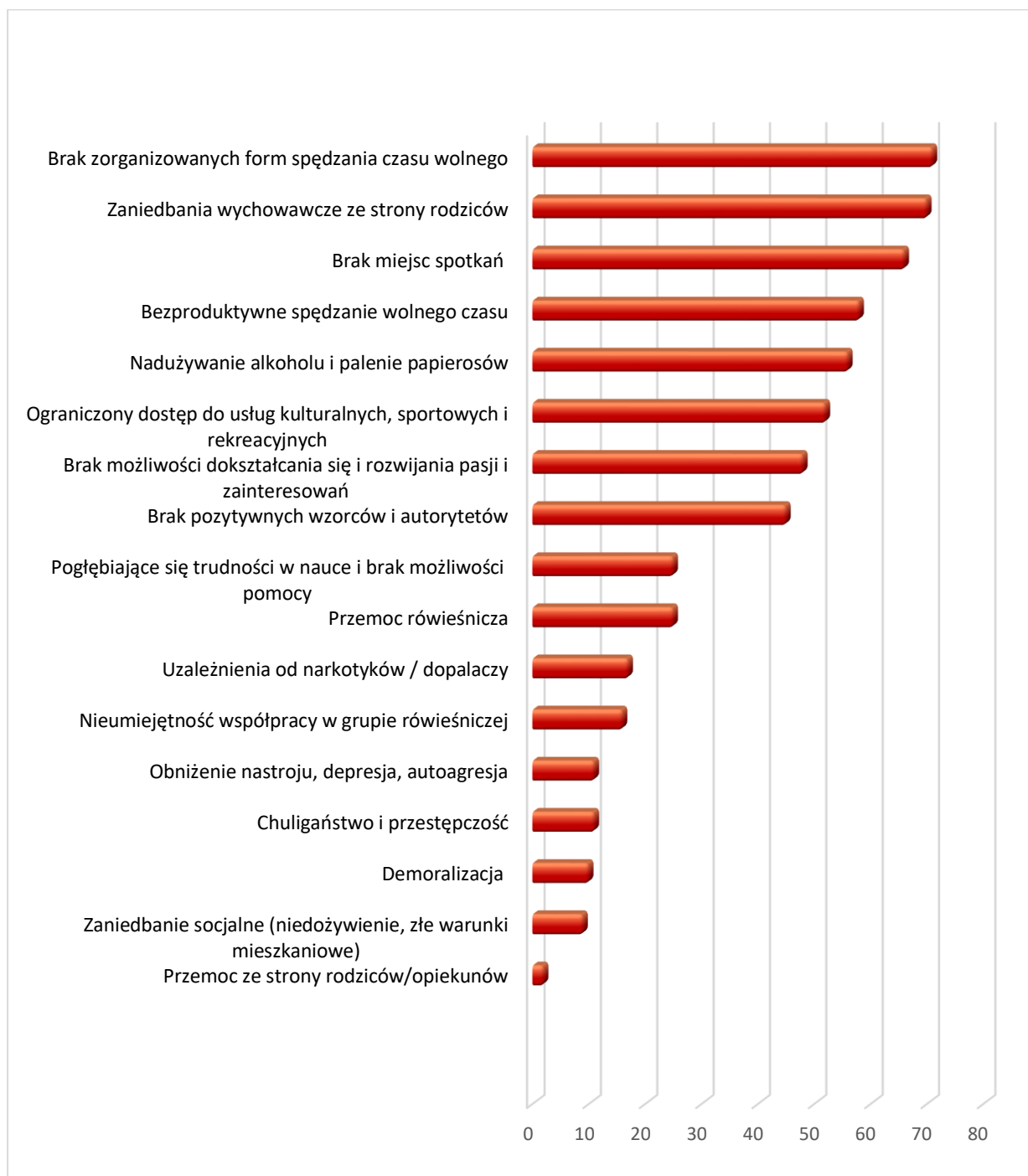

Dzieci i młodzież

Kolejne pytania ankiety dotyczyły konkretnych problemów poszczególnych grup. Pierwszą analizowaną grupą była grupa dzieci i młodzieży – mieszkańców Gminy Stawiski. Pytanie dotyczyło negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży w gminie. Respondenci wskazywali odpowiedzi z rozbudowanej kafeterii. Według nich głównymi problemami są: brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 71 wskazań, zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców – 70 wskazań, brak miejsc

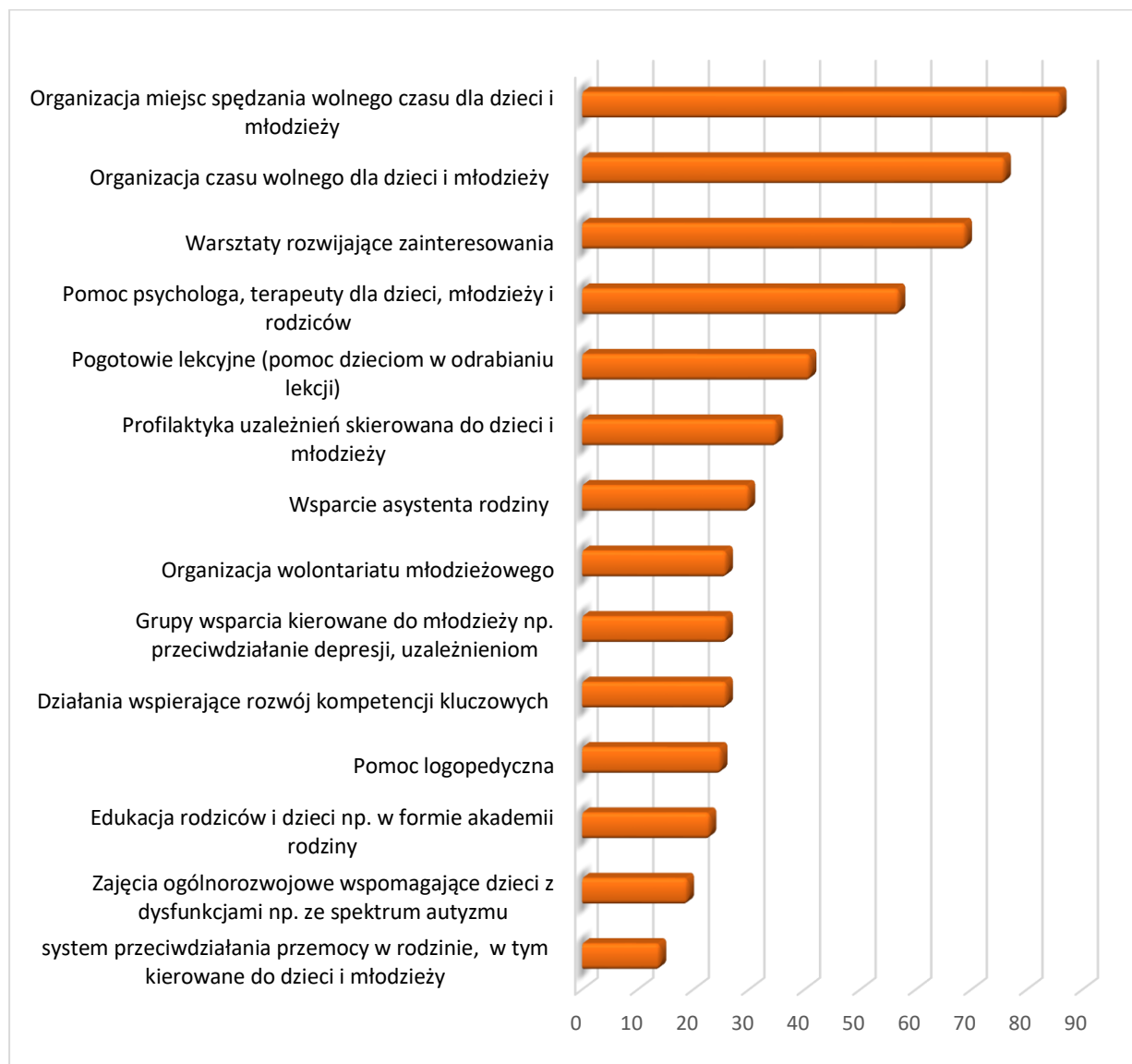
spotkań – 66 wskazań. Najniższe wskazania dotyczące negatywnych zjawisk otrzymały odpowiedzi związane z przemocą w rodzinie, zaniedbań socjalnych, demoralizacji – możemy przypuszczać, że mieszkańcy nie dostrzegają takich problemów w swoim środowisku.

Wykres 2. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do grupy dzieci i młodzieży dostrzegają Państwo najczęściej na terenie Gminy Stawiski?

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie działań przeciwdziałających negatywnym zjawiskom obserwowanym w grupie dzieci i młodzieży. Wśród najczęstszych odpowiedzi zostały wskazane: organizacja miejsc spędzania czasu dla dzieci i młodzieży – 86 wskazań, oraz organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży – 76 wskazań. Trzecią w kolejności odpowiedzią była ta odpowiedź dotycząca potrzeby organizacji warsztatów rozwijających zainteresowania. Najmniej wskazań miały odpowiedzi dotyczące systemowych rozwiązań w obszarze przemocy w rodzinie (analogicznie do wskazanych problemów) oraz specjalistycznego wsparcia dzieci z dysfunkcjami.

Wykres 3. Jakie działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom odnoszącym się do dzieci i młodzieży należy podjąć? (proszę wskazać max. 5 odpowiedzi)

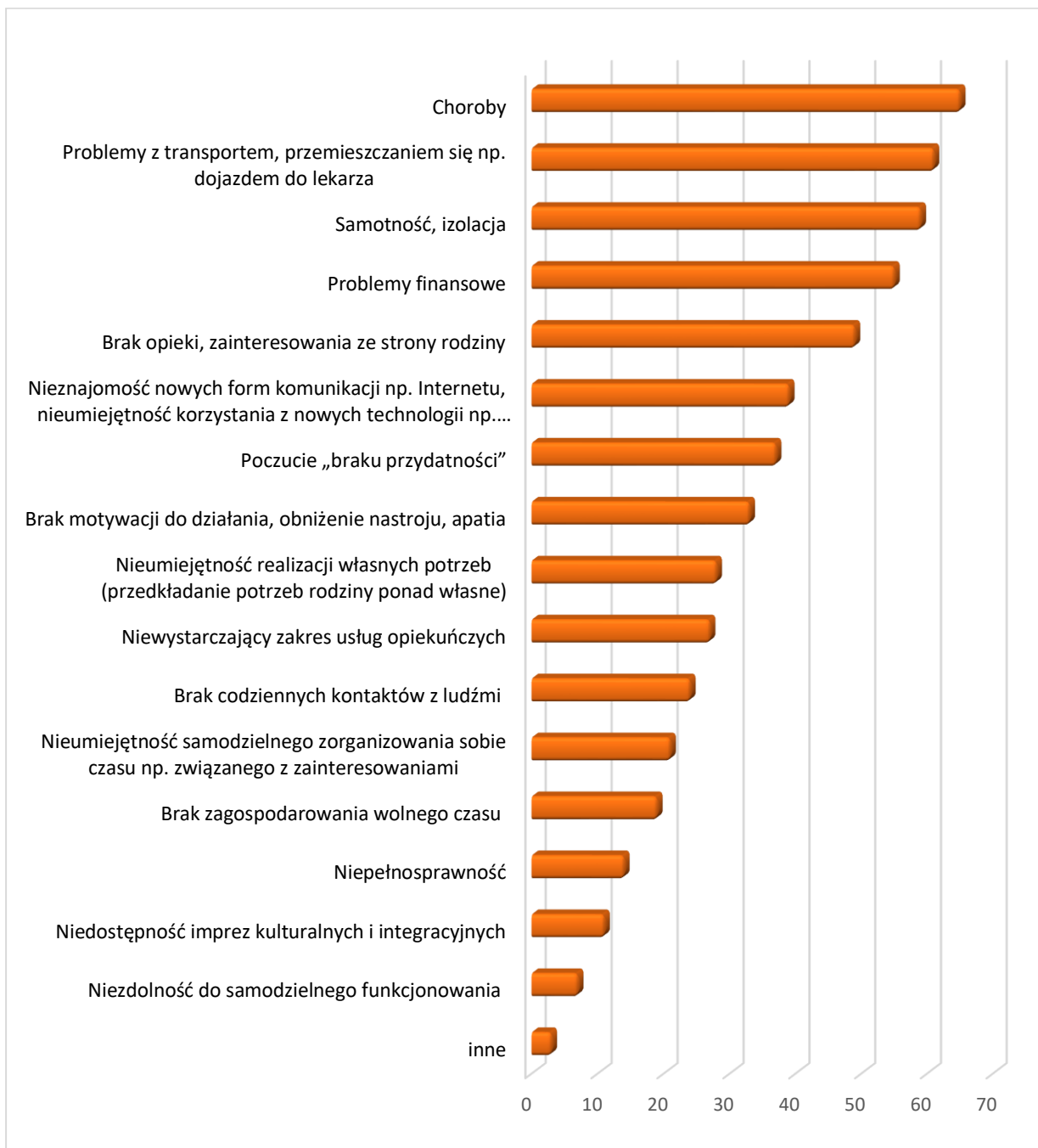

Seniorzy

Analizowaną w badaniu ilościowym grupą byli także seniorzy. Tu pytaniem otwierającym było pytanie o najczęstsze problemy dotyczące osoby starsze powyżej 60 roku życia. Najwięcej wskazań dotyczyło

następujących problemów: choroby – 65 wskazań, problemy z transportem, przemieszczaniem się np. z dojazdem do lekarza – 61 wskazań, samotność, izolacja osób starszych – 59 wskazań. Dostrzegalnym problemem jest także sytuacja finansowa osób starszych – 55 wskazań.

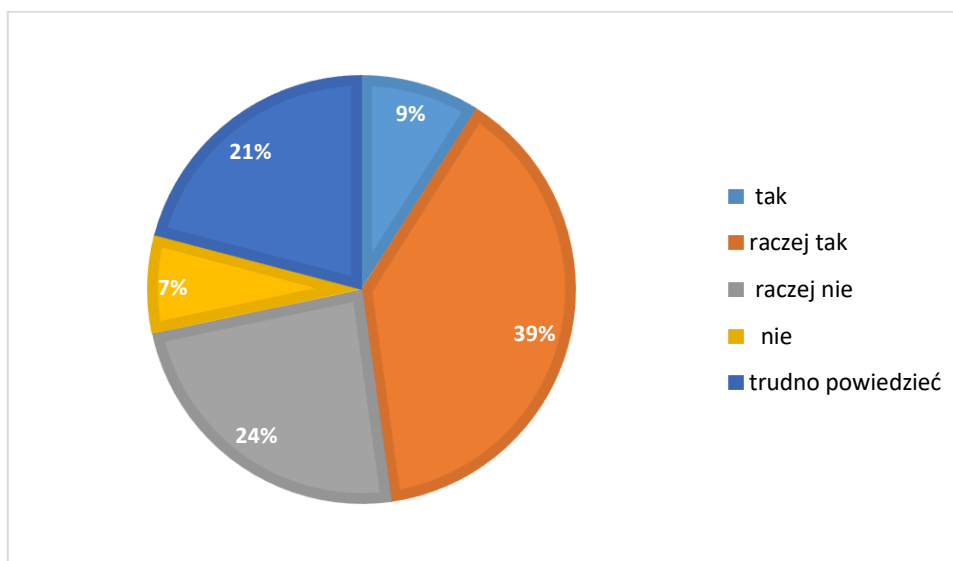
Wykres 4. Jakich problemów najczęściej doświadczają osoby starsze (powyżej 60 roku życia) mieszkające na terenie gminy Stawiski?

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę dotychczasowej oferty pomocy osobom starszym w gminie. 39% pytanym oceniło wsparcie oferowane seniorom jako raczej wystarczające a 9% jako wystarczające, jednocześnie 24% oceniło ofertę raczej negatywnie a 7% zdecydowanie negatywnie. Aż 21 % nie potrafiło odnieść się do oferty pomocy osobom starszym. Duża rozbieżność w ocenie może być spowodowana z jednej strony nieznajomością oferty (informacja o możliwościach

pomocy nie jest powszechna, lub też z tego, że część respondentów nie korzysta z takiej formy pomocy i nie czuje się kompetentna do jej oceny).

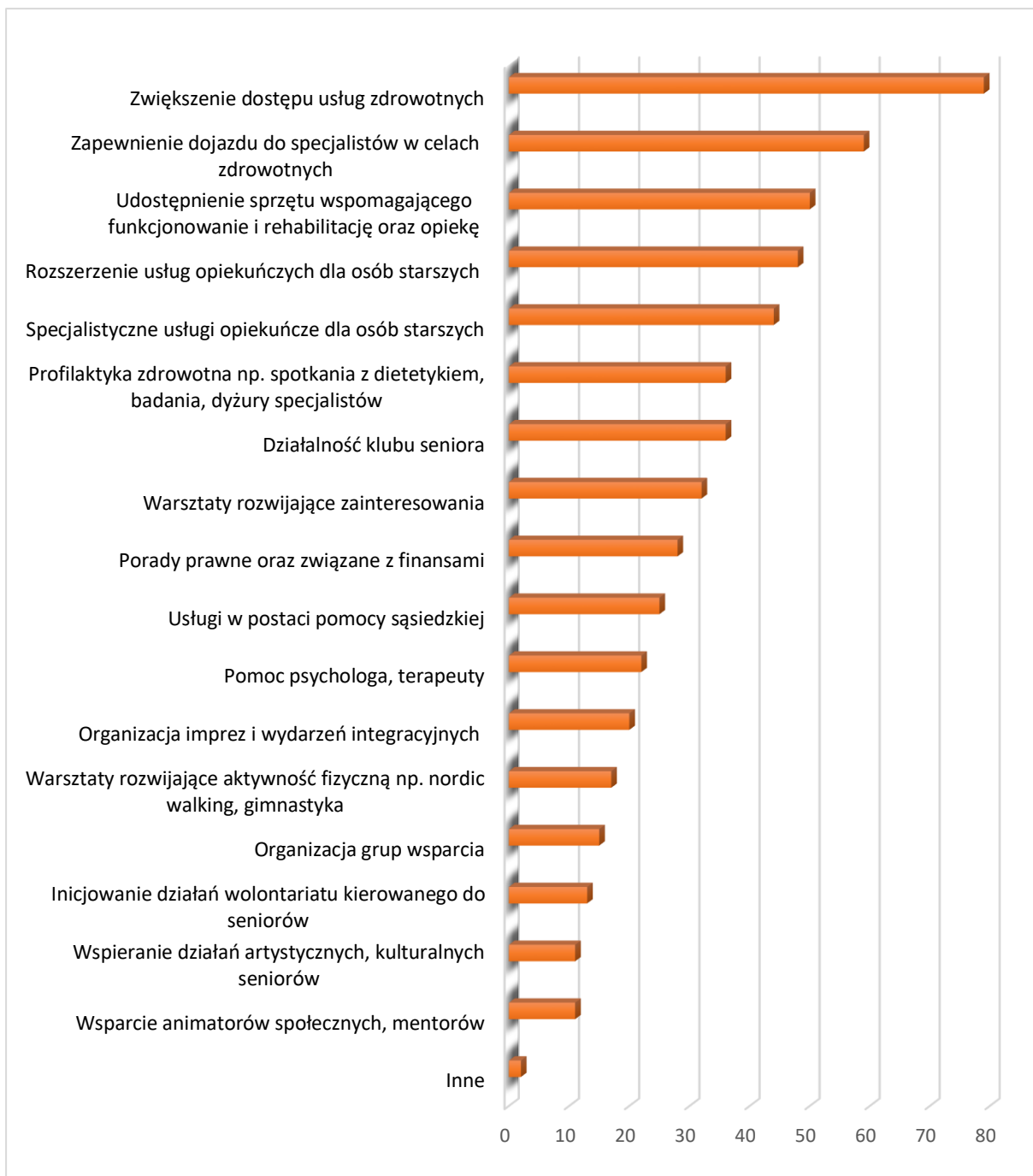
Wykres 5. Czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest w gminie Stawiski, w Państwa opinii wystarczająca? (wybór jednej odpowiedzi)

Podobnie jak w przypadku grupy dzieci i młodzieży także w przypadku seniorów respondenci zostali poproszeni o wskazanie działań jakie powinny zostać podjęte w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom odnoszącym się do grupy seniorów. Do najczęściej występujących odpowiedzi należy zaliczyć: zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych – 79 wskazań, zapewnienie dojazdu do specjalistów w celach zdrowotnych – 59 wskazań, udostępnienie sprzętu wspomagającego funkcjonowanie i rehabilitację oraz opiekę – 50 wskazań, rozszerzenie usług opiekuńczych dla osób starszych – 48 wskazań. Odpowiedzi są analogiczne do tych wskazanych w pytaniu dotyczącym problemów osób starszych, gdzie najwięcej wskazań otrzymał problem związany z sytuacją zdrowotną seniorów (jako najczęstszy problem wskazano choroby). Wyniki badania potwierdzają trendy ogólnopolskie. Starzejące się społeczeństwo wymaga od władz i systemu wsparcia zmiany w podejściu do usług zdrowotnych i opiekuńczych zwłaszcza tych indywidualnych, specjalistycznych oraz w miejscu zamieszkania osób starszych.

Najniższe wskazania otrzymały odpowiedzi dotyczące wsparcia animatorów społecznych, mentorów – 11 wskazań, wspierania działań artystycznych, kulturalnych seniorów – 11 wskazań oraz inicjowania działań wolontariatu kierowanego do seniorów – 13 wskazań. Być może respondenci widzą aktywność w obszarze działań integracyjnych i społecznych prowadzoną przez gminne i pozarządowe instytucje i organizacje np. koła gospodyń wiejskich i uważają, że ich oferta jest wystarczająca i nie są potrzebne dodatkowe działania w tym zakresie.

Wykres 6. Jakie działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom odnoszącym się do osób starszych należy podjąć w gminie? (max. 5 odpowiedzi)

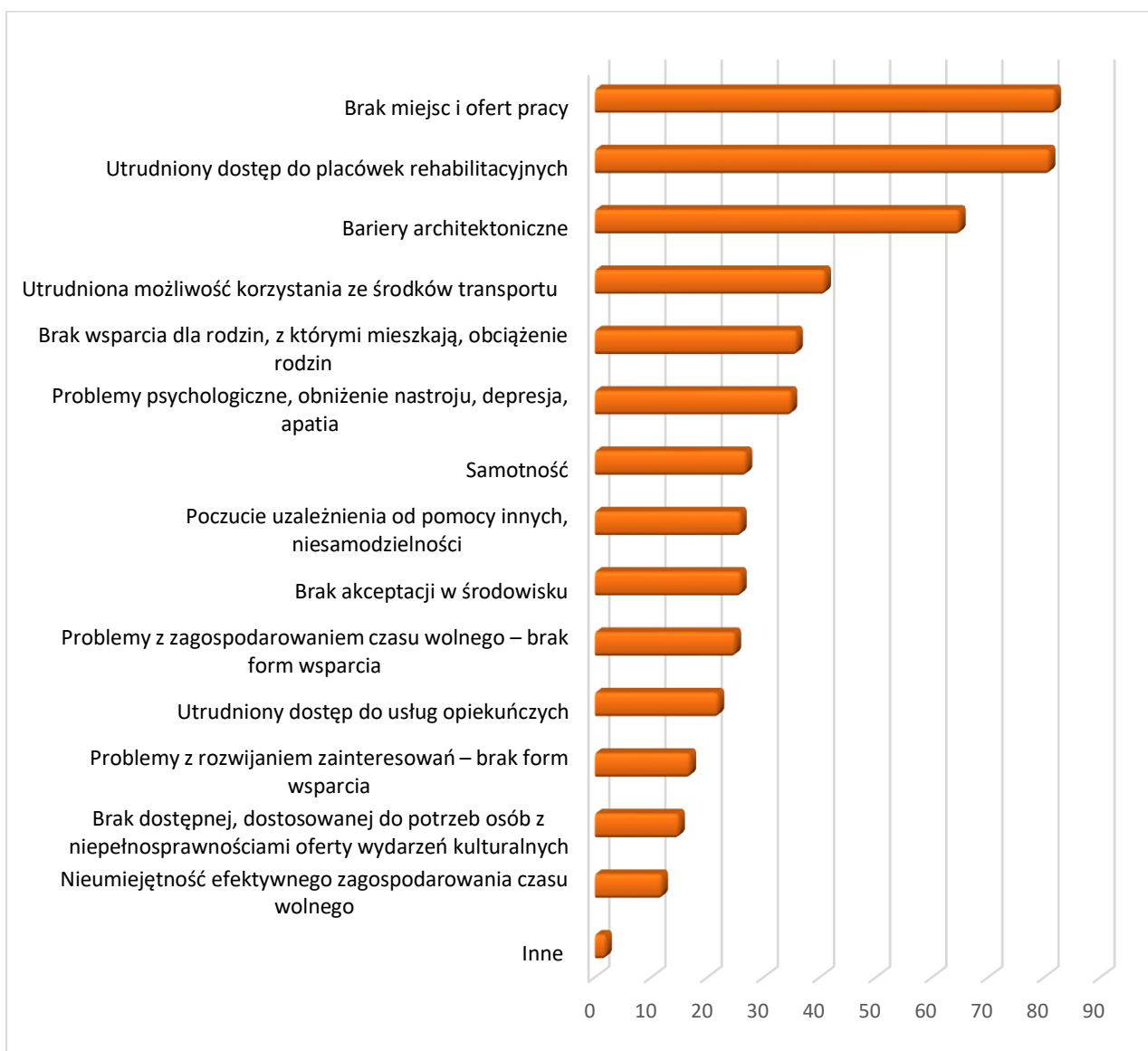
Osoby z niepełnosprawnościami

W badaniu analizowano problem niepełnosprawności. Pytania dotyczyły różnych grup osób z niepełnosprawnościami zarówno dorosłych osób z niepełnosprawnościami jak również rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie problemów jakich doświadczają – ich zdaniem dorosłe osoby z niepełnosprawnościami – mieszkańcy gminy. Najwięcej wskazań otrzymały następujące odpowiedzi: brak miejsc i ofert pracy – 82 wskazania, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych – 81 wskazań, bariery architektoniczne – 65 wskazań. Najmniej wskazań otrzymały odpowiedzi

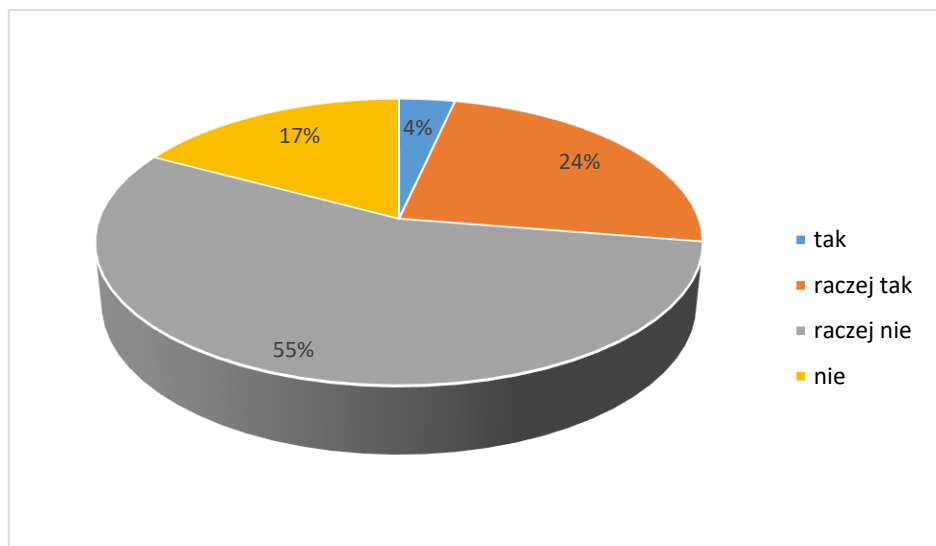
związane z nieumiejętnością efektywnego zagospodarowania czasu wolnego – 12 wskazań, brakiem dostępnej, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oferty wydarzeń kulturalnych – 15 wskazań. Podobnie jak w przypadku osób starszych także tu widać trend związany z zapewnieniem podstawowych usług rehabilitacyjnych, niwelowaniem barier architektonicznych. Ważnym aspektem jest zapewnienie możliwości pracy, co na obszarach wiejskich jest dużym wyzwaniem także logistycznym.

Wykres 7. Jakich problemów najczęściej doświadczają dorosłe osoby z niepełnosprawnościami – mieszkańcy gminy Stawiski? (max. 5 odpowiedzi)

Respondenci zostali poproszeni o ocenę oferty pomocy osobom z niepełnosprawnościami w gminie. Generalnie została ona oceniona negatywnie – 17 % pytanym odpowiedziało, że jest niewystarczająca, natomiast 55%, że raczej niewystarczająca. Niespełna 28 % wskazało, że oferta pomocy jest wystarczająca lub raczej wystarczająca.

Wykres 8. Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym w gminie Stawiski jest wystarczająca? (wybór jednej odpowiedzi)

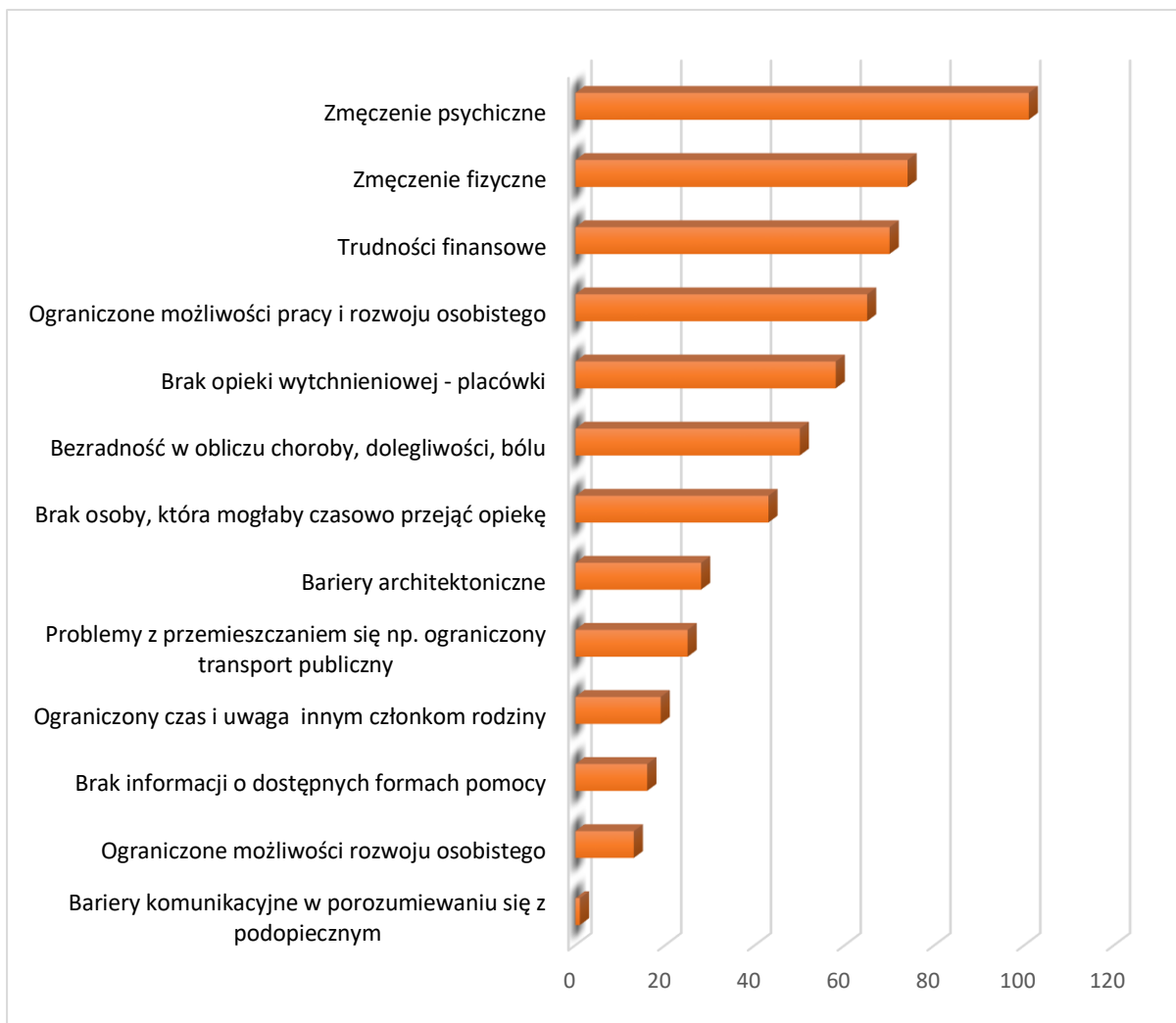

Kolejne pytanie dotyczyło trudności z jakimi borykają się opiekunowie osób z niepełnosprawnościami w tym rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością. Najwięcej wskazań otrzymały następujące odpowiedzi: zmęczenie psychiczne – 101 wskazań, zmęczenie fizyczne – 74 wskazania, trudności finansowe – 70 wskazań, ograniczone możliwości pracy i rozwoju osobistego – 65 wskazań. Najmniej wskazań otrzymały odpowiedzi: bariery komunikacyjne w porozumiewaniu się z podopiecznym – 1 wskazanie, ograniczone możliwości rozwoju osobistego – 13 wskazań, brak informacji o dostępnych formach pomocy – 16 wskazań.

Zmęczenie psychiczne i fizyczne opiekunów osób z niepełnosprawnością jest także głównym problemem wskazywanym w badaniach ogólnopolskich. Jedną z usług odpowiadających na ten problem jest zapewnienie opieki wytchnieniowej oraz usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub w placówkach wsparcia dziennego. Czas, gdy opiekunowie są „zwolnieni” z opieki nad osobą z niepełnosprawnością pozwala na regenerację psychiczną i fizyczną, pracę oraz zadbanie o własne potrzeby oraz potrzeby innych członków rodziny.

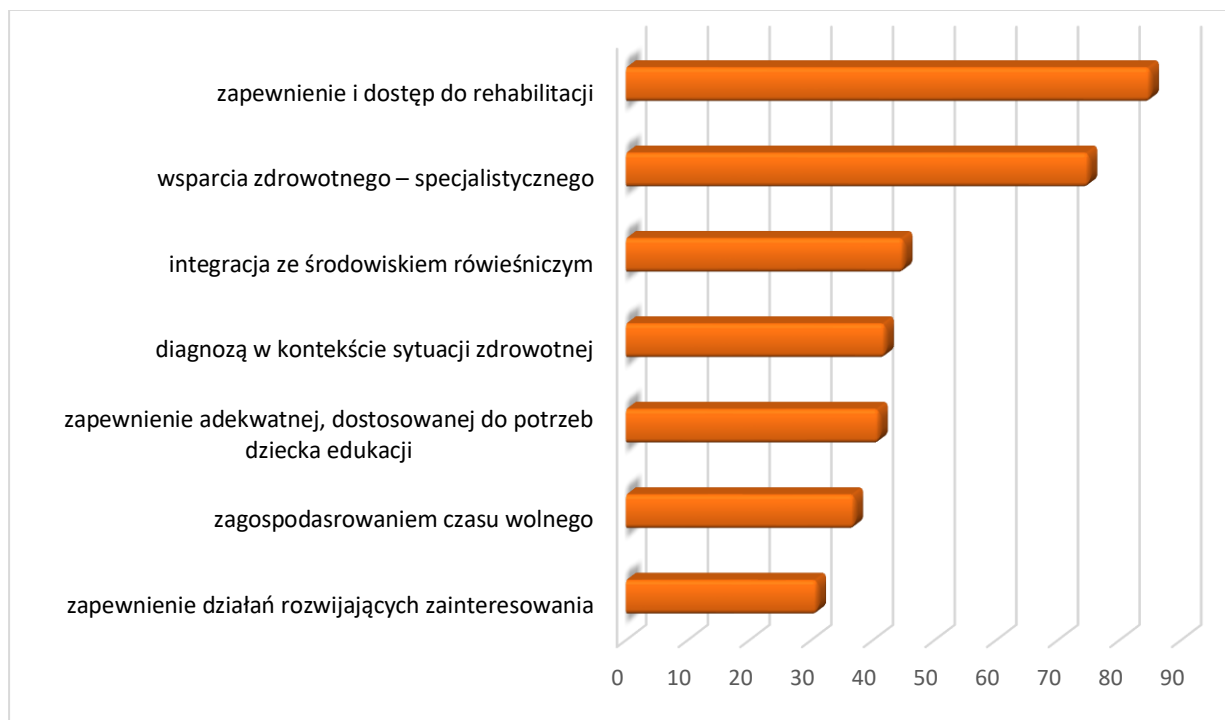
W ramach tworzonego Centrum Usług Społecznych warto zastanowić się nad różnymi formami pomocy opiekunom osób z niepełnosprawnościami. Warto skorzystać z dobrych praktyk stosowanych w gminach o podobnej wielkości.

Wykres 9. Z jakimi trudnościami, w Państwa opinii, spotykają się opiekunowie osób z niepełnosprawnościami oraz rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością? (max. 5 odpowiedzi)

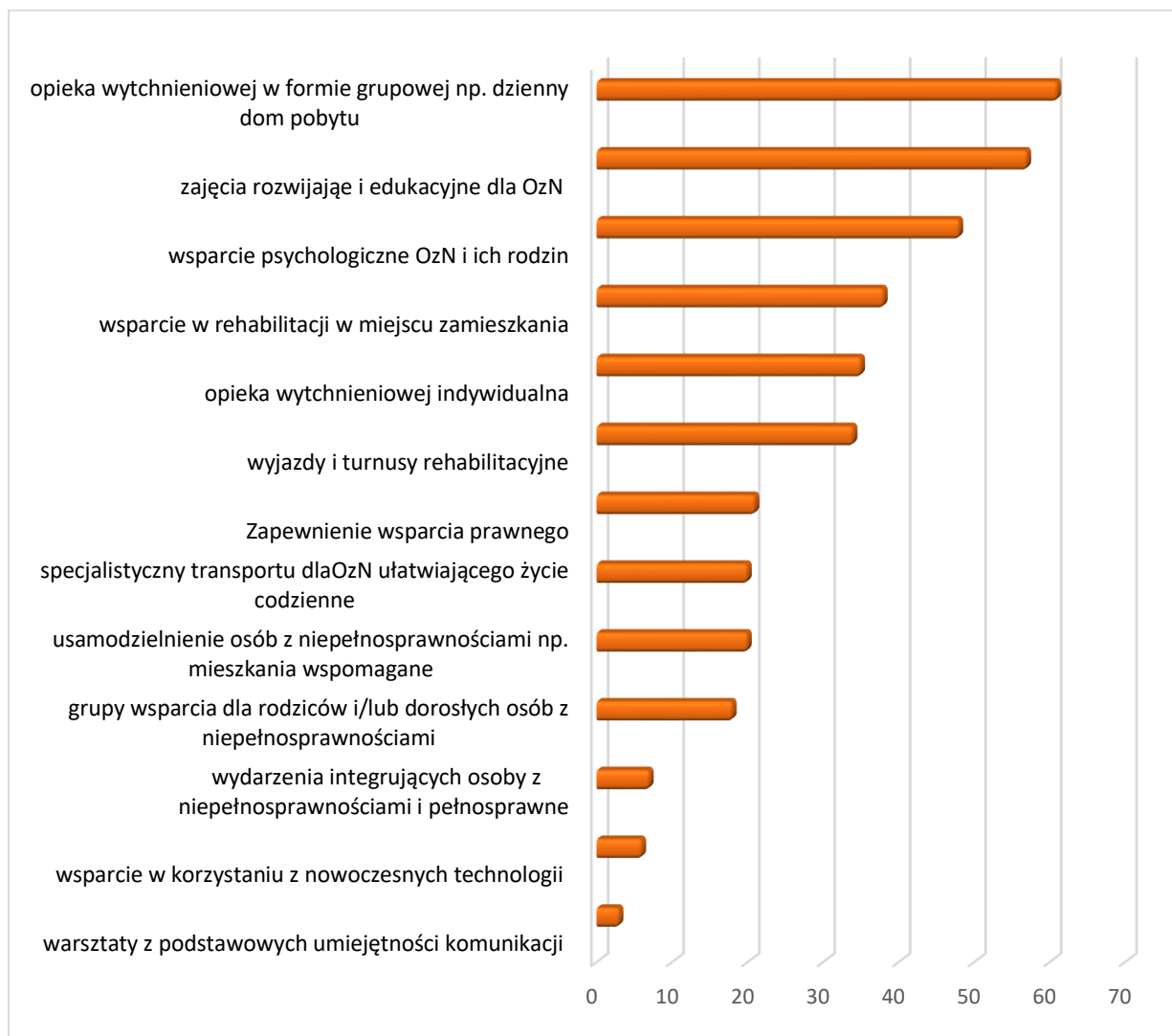
Kolejne pytanie pogłębiło analizę problemów rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnościami i dotyczyło trudności w kontekście właściwego rozwoju dziecka. Do głównych problemów w tym obszarze należy zaliczyć: zapewnienie dostępu do rehabilitacji – 85 wskazań oraz zapewnienie wsparcia zdrowotnego – specjalistycznego – 75 wskazań. Inne problemy także wskazano jako ważne, należą do nich: diagnoza w kontekście sytuacji zdrowotnej (42), integracja ze środowiskiem rówieśniczym (45), zapewnienie adekwatnej, dostosowanej do potrzeb dziecka edukacji (41), zagospodarowanie czasu wolnego (37), zapewnienie działań rozwijających zainteresowania (31).

Wykres 10. Z jakimi trudnościami, w Państwa opinii spotykają się rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością w kontekście właściwego rozwoju dziecka? (max. 3)

Kolejnym krokiem było wskazanie przez uczestników badania pomysłów na działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom odnoszącym się do obszaru niepełnosprawności, które powinny być podjęte w ramach tworzonego Centrum Usług Społecznych. Wskazano następujące działania: opieka wytchnieniowa w formie grupowej np. dzienny dom pobytu – 61 wskazań, zajęcia rozwijające i edukacyjne kierowane do osób z niepełnosprawnościami – 57 wskazań, wsparcie psychologiczne kierowane do osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin – 48 wskazań, wsparcie w rehabilitacji w miejscu zamieszkania – 38 wskazań, opieka wytchnieniowa indywidualna – 35 wskazań. Najmniej wskazań otrzymały następujące odpowiedzi: warsztaty z podstawowych umiejętności komunikacji (3), wsparcie w korzystaniu z nowoczesnych technologii (6), wydarzenia integrujących osoby z niepełnosprawnościami i pełnosprawne (7).

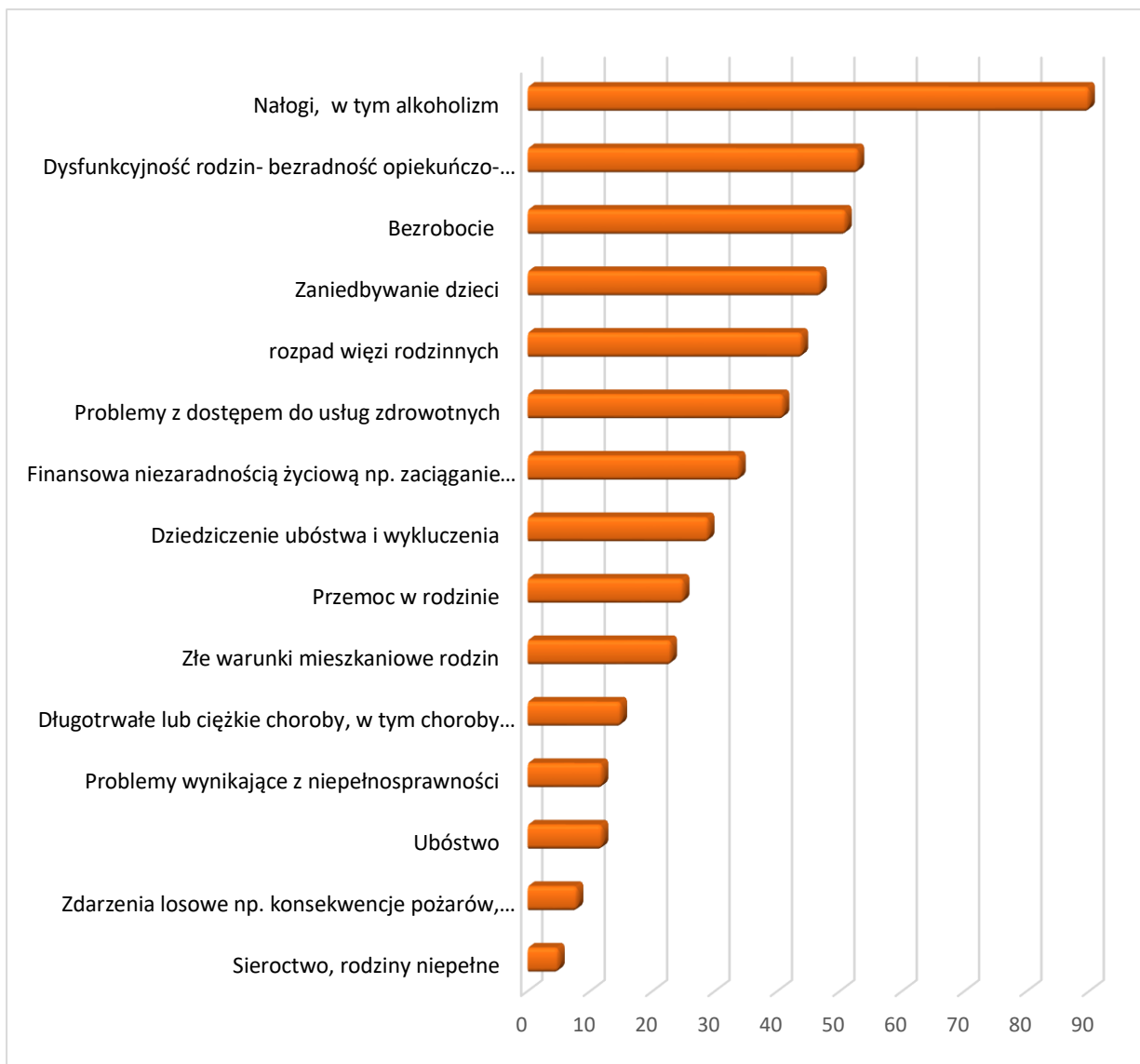
Wykres 11. Jakie działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom odnoszącym się do obszaru niepełnosprawności należy podjąć? (max 3 odpowiedzi)

Rodziny

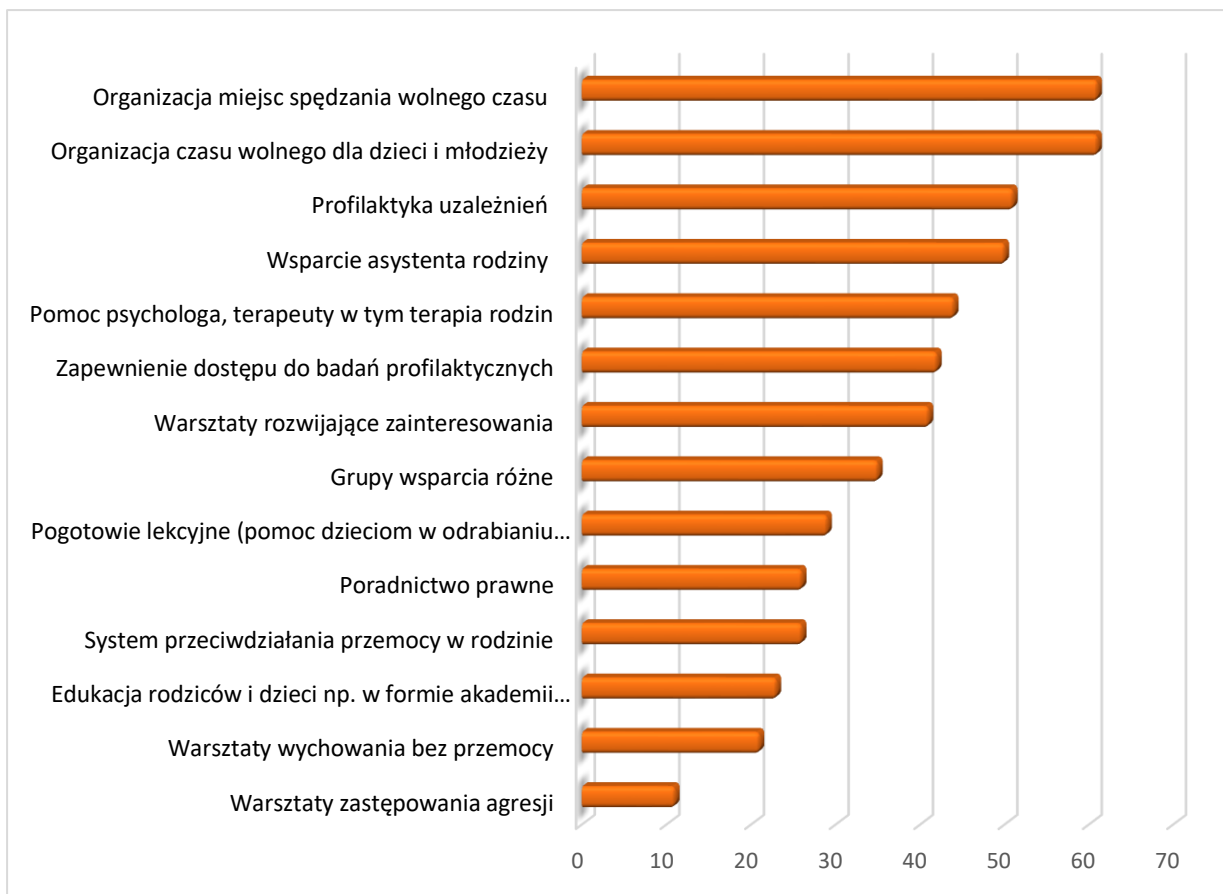
Kolejną grupą analizowaną w ramach badania są rodziny. Respondenci byli pytani o główne ich zdaniem negatywne zjawiska odnoszące się do funkcjonowania rodzin w gminie. Odpowiedzią, którą szczególnie udzieliło aż 90 respondentów były nałogi w tym głównie uzależnienie od alkoholu. Kolejne wskazania to: Dysfunkcyjność rodzin- bezradność opiekuńczo-wychowawcza (53), bezrobocie (51), zaniedbywanie dzieci (47), rozpad więzi rodzinnych (44), problemy z dostępem do usług zdrowotnych (41). Najmniej wskazań otrzymały odpowiedzi: sieroctwo, rodziny niepełne (5), zdarzenia losowe np. konsekwencje pożarów, wypadków (12).

Wykres 12. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do funkcjonowania rodzin w gminie Stawiski są Państwa zdaniem kluczowe? (max. 5 odpowiedzi)

Respondenci wskazywali także swoje pomysły na działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom dotyczącym rodziny. Główne odpowiedzi w tym obszarze to: organizacja miejsc spędzania wolnego czasu – 61 wskazań, organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży – 61 wskazań, profilaktyka uzależnień – 51 wskazań. Respondenci dostrzegli także konieczność takich działań jak: wsparcie asystenta rodziny, pomoc psychologa, dostęp do badań profilaktycznych, czy też warsztaty rozwijające zainteresowania.

Wykres 13. Jakie działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom odnoszącym się do obszaru rodzin potrzebujących wsparcia należy podjąć? (max. 5 odpowiedzi)

Aktywność społeczna

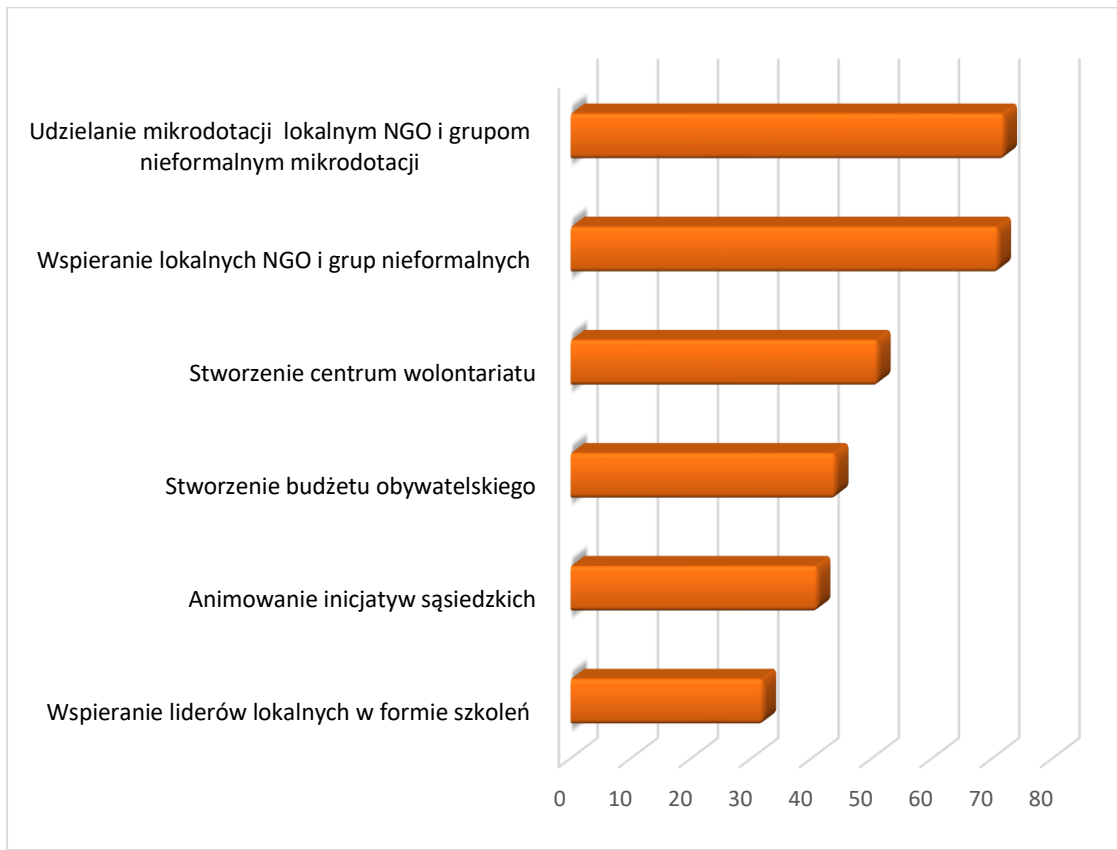
Zgodnie z założeniami centra usług społecznych mają także pełnić funkcję animacyjną, zwiększając zaangażowanie społeczne mieszkańców gmin.

Wnioskodawca w ramach wykorzystania wsparcia sąsiedzkiego zaplanował w ramach projektu realizację sąsiedzkich usług opiekuńczych w ramach świadczonych w projekcie usług społecznych. Celem wolontariatu sąsiedzkiego będzie zwiększenie aktywności społeczności lokalnej w Gminie Stawiski oraz wzmocnienie wsparcia udzielanego osobom osamotnionym, zwłaszcza osobom starszym. W związku z powyższym w głównymi celami działań w zakresie angażowania wsparcia sąsiedzkiego będzie:

1. zwiększenie zakresu relacji między osobami mieszkającymi po sąsiedzku,
2. zwiększenie współodpowiedzialności za siebie nawzajem,
3. poprawa samopoczucia osób, którym udzielane jest wsparcie, jak i udzielających wsparcia,
4. wzmocnienie poczucia bycia potrzebnym u obu stron

W ramach badania także zadano pytanie dotyczące pomysłów na zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców gminy. Za najważniejsze i najbardziej skuteczne działania wskazano wsparcie lokalnych organizacji i grup nieformalnych w tym udzielanie dotacji lokalnym podmiotom i grupom. Najmniej wskazań otrzymały działania związane z animowaniem inicjatyw sąsiedzkich i wspieraniem lokalnych liderów w formie szkoleń. Być może są to działania już prowadzone w gminie i mieszkańcy nie widzą potrzeby ich zwiększania.

Wykres 14. Jakie działania aktywizujące mieszkańców gminy Stawiski należy podjąć aby zwiększyć aktywność społeczną w gminie? (max.3 odpowiedzi)

Zogniskowany wywiad grupowy

Zogniskowany wywiad grupowy został przeprowadzony z grupą ds. diagnozy w dniu 16 grudnia 2020 roku w formie zdalnej ze względu na pandemię COVID-19.

W wywiadzie wzięli udział przedstawiciele jednostek gminnych – Urząd Miejski, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu oraz lokalnej organizacji pozarządowej. Celem badania było pogłębienie opinii nt. potrzeb społecznych w gminie oraz potencjalnych rozwiązań lokalnych problemów społecznych. Rozmowa trwająca 2 godziny oparta była o następujący scenariusz:

1. Przedstawienie się prowadzących, informacja o zespole badawczym
2. Przedstawienie się uczestników spotkania
3. Przedstawienie koncepcji badania oraz Centrum Usług Społecznych
4. Dyskusja w następujących obszarach: Stawiski, jako miejsce do życia, problemy społeczne dostrzegalne w gminie, instytucje aktywne w rozwiązywaniu problemów społecznych, pomysły na usługi społeczne ułatwiające życie codzienne mieszkańców gminy
5. Zakończenie spotkania

Jakim miejscem do życia jest Gmina Stawiski? Refleksje uczestników wywiadu:

Dobrym, przyjaznym dla ludzi, dobra praca samorządu, docenienie władz, wiele działań samorządu odpowiada na potrzeby, samorząd jest otwarty, dobrze wypełnia swoje zadania.

Gmina jest bezpieczna, nie ma aktów wandalizmu, kradzieży, przemocy, dobrze się tutaj wychowuje dzieci.

Gmina rolnicza, nie ma dużych zakładów pracy, o pracę jest trudno, wielu mieszkańców dojeżdża do pobliskich miejscowości

Dzieci mają zapewniony dojazd do szkół podstawowych, szkoły średnie funkcjonują w Łomży i Kolnie do szkół średnich gmina nie organizuje transportu – dzieci korzystają z transportu publicznego lub są dowożone przez rodziców.

W gminie funkcjonuje ośrodek zdrowia i stomatolog, brak jest lekarzy specjalistów i rehabilitantów – mieszkańcy do przychodni specjalistycznych dojeżdżają do Łomży.

Dostęp do internetu jest bardzo dobry (światłowód w gminie)

Problemem jest brak żłobka w gminie, konieczność zapewnienia samodzielnie opieki. Powoduje to problemy z podjęciem pracy przez kobiety wychowujące małe dzieci. Liczba miejsc w przedszkolu jest wystarczająca. Planowane jest rozszerzenie przedszkola o grupę żłobkową.

Poziom życia jest średni, duże bezrobocie, Szansa: Tworzy się zakład maszynowy, produkcyjny ok 20 miejsc pracy

Dominują duże gospodarstwa, jeśli jest małe to konieczna jest także pozarolnicza działalność członków rodziny.

Dużo rodzin korzysta z pomocy społecznej.

W gminie mieszka dużo osób starszych, często samotnych – konieczny jest system opieki i wsparcia.

Powracają osoby z zagranicy, otwierają własne działalności gospodarcze, artysta, budowlaniec

Co jest najczęściej zgłaszanym problemem społecznym w gminie?

- **brak pracy**, na tle powiatu Stawiski wyglądają gorzej niż większość gmin podobnie zła sytuacja na rynku pracy występuje w gminach Grabowo i Mały Płock

- **alkoholizm** – pojedyncze przypadki – głównie mężczyźni, nie całe rodziny choć zdarzają się takie sytuacje, jest przypadek połączenia alkoholizmu z przemocą

- **starzejące się społeczeństwo**- duża liczba osób starszych, seniorzy szukają towarzystwa, zainteresowania, działają sąsiedzkie usługi opiekuńcze (osoby które mają lęki, obawy przed wyjściem z domu, osoby wyłączone z życia społecznego, projekt się kończy w marcu 2021 i warto objąć te osoby pomocą CUS)

- **transport publiczny** jest niewystarczający, osoby potrzebujące „wynajmują” sąsiadów do transportu
- będzie projekt z PFRON „door to door” kierowany do osób o utrudnionej dostępności

- **jest problem z zajęciami dodatkowymi dla dzieci i młodzieży** – łatwiej byłoby aby tutaj w gminie się coś działo – artystyczne, sekcja sportowa, basen, zazwyczaj na początku jest duże zainteresowanie, potem to zainteresowanie spada. Zajęcia w domu kultury są całkowicie bezpłatne.

- **małe zaangażowanie rodziców w wychowanie dzieci** np. niewiele rodziców wozi dzieci na dodatkowe zajęcia

- **dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych – zwłaszcza ginekolog, fizjoterapeuta oraz geriatra**

Kto i w jaki sposób zajmuje się rozwiązywaniem tych problemów?

- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stawiskach
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiskach
- Urząd Miejski

Rozwiązywanie problemów społecznych głównie spoczywa na barkach instytucji publicznych, nawet w kole gospodyń wiejskich (KGW) działają panie wywodzące się z samorządu.

Jest 8 KGW – działają dość prężnie. Działają nie tylko dla siebie, ale także dla mieszkańców np. organizują dzień matki, dzień babci, nie wszystkie koła zarejestrowały się w ARMIR- 5 się zarejestrowało. Ale mają chęć przyłączyć się. Lokalne stowarzyszenie wspiera koła gospodyń wiejskich. KGW obawiają się same funkcjonować.

- Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Stawiski działa najprężniej

- działa Gminny Klub Sportowy – piłka nożna – nie prowadzi innych szerszych działań

- Stowarzyszenie Integracyjno – Sportowe – raz w roku Turniej oldbojów, biesiada działania sporadyczne (prezes bywa zagranicą)

- Stowarzyszenie Przyjaciół Jurca – działa jak KGW

- działa OSP tylko OSP Stawiski realizują dodatkowe działania: dzień dziecka, rajd rowerowy, wydają Monografię Stawisk

- niewiele osób angażuje się w działania społeczno – kulturalne: pracownicy UM, GOKiS, dyrektorzy szkół,

- Rada Miejska skupiona wyłącznie za swoich podstawowych zadaniach, nie działa w obszarze aktywizacji społecznej

- fundusze sołeckie funkcjonują w gminie, sołtysi w większości są aktywni.

- w Stawiskach działa budżet obywatelski

Co jeszcze należałoby zrobić, żeby mieszkańcom gminy żyło się lepiej?

- więcej miejsc pracy
- kontynuacja sąsiedzkich usług opiekuńczych, więcej osób tym objąć
- opieka wytchnieniowa – jest złożony wniosek przez gminę (czeka na ocenę)
- klub seniora – jest realizowany projekt Senior +, w budynku gdzie powstanie CUS, planowane jest przeniesienie biblioteki i stworzenie świetlicy (budynek po gimnazjum) jest też gabinet pielęgniarstwa, gdzie może powstać gabinet ginekologiczny.
- 17 osób dorosłych z orzeczeniem o niepełnosprawności na 6500 mieszkańców
- dzieci z niepełnosprawnościami dowożone do Długoborza (powiat zambrowski) – 3 dzieci do ośrodka szkolno – wychowawczego – pobyty tygodniowe, 6 dzieci do Łomży 1 do przedszkola, 5 do szkoły specjalnej w Łomży, 2 dzieci zwrot dowozu do ośrodka dla niewidomych w Laskach, część dzieci ma zajęcia rewalidacyjne w szkołach podstawowych
- utworzenie oddziału żłobkowego trzeba sprawdzić jak dużo dzieci chodziłoby do żłobka
- oferta zajęć sportowych (hala sportowa powstaje w 2021 oddanie do użytku, hala przy szkole).

Wywiady indywidualne

W celu pogłębienia tematyki badań ilościowych zostały przeprowadzone indywidualne wywiady pogłębione z liderami społecznymi oraz pracownikami instytucji mających wpływ na katalog usług społecznych oferowanych w gminie. Wywiadów udzielili: pracownik Urzędu Miejskiego w Stawiskach, osoba odpowiedzialna na za programy profilaktyczne, przedstawiciel Ochotniczej Straży Pożarnej, lokalny lider, przedstawiciel Związek Emerytów i Rencistów w Stawiskach, Radna Rady Miejskiej, pracownik szkoły, Przewodnicząca sołtysów gminy Stawiski.

Poniżej przedstawione zostały przedstawione główne konkluzje z pięciu przeprowadzonych wywiadów.

Mówca 1

„Centrum Usług Społecznych w gminie powinno skupiać, jak w pigułce, całe wsparcie jakie kierowane jest do osób potrzebujących. Opieką i pomocą - poza Seniorami, bezrobotnymi, osobami z dysfunkcjami, petentami dotychczasowego OPS-u - należy objąć dzieci i młodzież.

To, co obserwuje się podczas prowadzenia procedur Niebieskiej Karty wskazuje na konieczność prowadzenia zajęć dla dzieci w ciągu całego roku, również w czasie wakacji. Pandemia i zdalne nauczanie potęgują jeszcze te problemy, które znamy, a tak naprawdę nie wiemy ile przynosi dobrego a ile złego. Dzieciom ze środowisk, w których istnieje problem alkoholu lub innych używek trzeba pokazać inny świat niż ten, który otacza go na co dzień. Najlepszą ofertą są wyjazdy poza miejsce zamieszkania. Świetlica środowiskowa w Stawiskach czynna np. do godz. 19 mogłaby pełnić rolę swoistego parasola dla dzieci, które szwendają się po ulicach miasta bez żadnego celu”.

Mówca 2

Największymi problemami na wsi są:

- samotne osoby starsze – zostają same na gospodarstwach, podupadają na zdrowiu i słabo sobie radzą z codziennymi sprawami.
- rodziny dotknięte alkoholizmem.

Działa OSP i Koło Gospodyń Wiejskich, ale do tych aktywniejszych osób nie docierają sygnały, że coś się złego dzieje. Ludzie zamykają się w domach, mało ze sobą rozmawiają, boją się reagować nawet jak czują, że coś jest nie tak.

Mamy świetlicę, do której dostęp mogą mieć wszyscy, ale korzysta z niej w zasadzie OSP i KGW i czasem organizowane są imprezy.

Wiele rzeczy dzieje się w Stawiskach, ale ludzie na wsi nawet o tym nie wiedzą, słaby jest przepływ informacji. Ważne są spotkania dla ludzi, starsze osoby i te z problemami nie korzystają z Internetu, jeśli się z nimi nie przyjdzie porozmawiać, to nie będą korzystali z żadnych usług.

Przydałoby się bardziej zaangażować sołtysów, może też się z nimi spotykać, tłumaczyć. Najważniejsze, żeby coś się działo u nas, na wsi, a nie tylko w Stawiskach.

Mówca 3

Koło Seniora w Stawiskach liczy obecnie ponad 100 osób, z czego około 90 korzysta z pomocy żywnościowej. Dostajemy ok. 50 kg żywności na osobę, jesienią i zimą, potwierdzeniem kryterium

dochodowego zajmuje się OPS. Żywność wydawana jest w Stawiskach, nie było do tej pory problemu z odbiorem – ludzie się jakoś organizują, proszą rodzinę, sąsiadów, przyjeżdżają, jak trzeba. Pomoc żywnościowa jest bardzo ważna dla osób starszych, bo mają niewielkie emerytury.

Jest ogromna potrzeba spotkań, koronawirus wyrzucił nasze życie do góry nogami, jesteśmy uwięzieni w domach. Normalnie organizujemy co roku imprezy, spotkania, wycieczki, wyjazdy na basen, pielgrzymki. Teraz wszyscy bardzo tęsknią za tym, nie możemy się doczekać, kiedy znów będzie można gdzieś się wybrać. Samotność jest okropna, kontakty między ludźmi, spotkania, rozmowy – są najważniejsze.

Mamy bardzo dobrą współpracę z GOK – tam się spotykamy najczęściej. Właśnie wyremontowane zostały pomieszczenia dla nas, będziemy mieć kuchnię i zaplecze, będzie można robić dużo więcej rzeczy.

Mamy stałe godziny spotkań (każdy pierwszy czwartek miesiąca), wtedy wszyscy wiedzą, że można przyjść, inne informacje przekazujemy telefonicznie. Prowadzimy zespół Wesołe Babeczki, ludzie, którzy przechodzą na emeryturę garną się do nas i zapisują się coraz to nowi.

Nasze koncerty, czy przedstawienia organizowane są i w siedzibie GOK, a czasem wyjeżdżamy do świetlic wiejskich w gminie. Wyjeżdżamy też poza gminę – występujemy w wielu miejscach. Organizujemy wyjazdy rowerowe, z postojami w każdej świetlicy, żeby ludzie mogli ze sobą porozmawiać.

Bardzo potrzebujemy większych środków finansowych na spotkania, wyjazdy, zajęcia na basenie i inne aktywności, bo starsze osoby same sobie nie zorganizują czasu i zostaną w domach.

Mówca 4

Przede wszystkim brakuje w Stawiskach miejsc do spotkań dla młodzieży. GOK ma dużą ofertę, działa bardzo pręźnie, ale nie wszystkie dzieci chcą chodzić na te zajęcia, które są. Przydałoby się pomoc w odrabianiu lekcji, jakieś kółka zainteresowań. Warto pytać dzieci, jakie zajęcia byłyby dla nich najciekawsze.

Dzieci po szkole spędzają czas w domach, nie ma motywacji do wyjścia, jakoś trzeba by je zachęcić, dać przestrzeń, coś tam ciekawego zorganizować.

Dzieciaki wiejskie zostają po lekcjach w świetlicy, czekają aż skończą zajęcia starsze klasy i rodzice często mówią, że dobrze by było te młodsze wcześniej odwozić. Ale może gdyby w ramach świetlicy były jakieś ciekawe zajęcia – na przykład taneczne, to dzieciaki mogłyby z pożytkiem spędzać ten czas, a nie wracać do domu, gdzie nie bardzo mają co robić.

Mamy rodziny z niepełnosprawnymi dziećmi, rodzice nie mogą zająć się niczym poza opieką. Czasem, jakby ktoś przyszedł pomóc, to mama mogłaby się choćby wyspać bez stresu. W Budach Stawiskich stoi budynek po zlikwidowanej szkole, w dobrym stanie, może tam mógłby być taki ośrodek dziennego pobytu dla tych dzieci, żeby rodzice mogli chociaż na kilka godzin tam je zostawić.

Przydałoby się w Stawiskach kilka mieszkań komunalnych. Ceny wynajmu prywatnego są „kosmiczne” i nie każdą rodzinę na nie stać.

Bardzo potrzebne są usługi medyczne – gabinet rehabilitacyjny przede wszystkim – jak ktoś potrzebuje rehabilitacji, to nie bardzo ma jak autobusem do Kolna czy Łomży pojechać. Przydałoby się ginekolog i punkt pobrań krwi (na przykład raz w tygodniu), żeby nie trzeba było brać urlopu w pracy na prostą rzecz.

Problemem jest też to, że ludzi ciężko wyciągnąć z domów – mamy grupę panów, grających i śpiewających, robią koncerty w parku w Stawiskach, ale bardzo mało osób z tego korzysta.

Mówca 5

Wiele starszych osób ma problemy z dostaniem się gdziekolwiek, nie mamy transportu publicznego. W niektórych mniejszych wsiach zostało po 6 – 8 gospodarstw, czasem to samotne kobiety, które nie mają prawa jazdy i nie są w stanie samodzielnie niczego załatwić.

W gminie bardzo aktywnie działa Koło Seniorów, ale korzystają z niego głównie osoby mieszkające w Stawiskach, albo dysponujące własnym transportem. Te, które nie mają możliwości dojazdu, nie spotykają się z innymi.

Młodzież z terenu gminy nie ma miejsca do spędzania czasu, poza GOK. Młodzi ludzie mogliby bardziej korzystać ze świetlic wiejskich, ale potrzebna by tam była jakaś opieka, ktoś zatrudniony czasowo w świetlicy. Kilka lat temu w Rostkach w świetlicy była zatrudniona opiekunka, mnóstwo osób wówczas korzystało.

W najmniejszych wsiach nie mamy nawet jakiegoś wspólnego placu, ani miejsca, gdzie można by się było spotykać. W naszej wsi (Lisy) zorganizowaliśmy siłownię w prywatnych pomieszczeniach, wyposażyliśmy z Funduszu Sołeckiego.

W CUS-ie niezbędne jest miejsce dla młodzieży, z różnymi zajęciami. Żeby była oferta dla młodszych i starszych dzieci. Ale dobrze by było, żeby przynajmniej co jakiś czas był zorganizowany transport z sołectw, inaczej mieszkańcy wsi (dzieci, młodzież i osoby starsze) nie będą mieli możliwości korzystać.

Potrzebne też są zajęcia dla dorosłych osób niepełnosprawnych, z dowozem – w naszej wsi jest taka osoba, już nie jest dowożona do placówki edukacyjnej, siedzi cały czas w domu.

Przydałaby się pomoc psychologiczna dla dorosłych i dla dzieci, przynajmniej co jakiś czas.

Ogólnie w gminie brakuje nam takich rozwiązań jak ścieżki rowerowe. Mamy też we wszystkich sołectwach problem bezpańskich psów.

Studia przypadku (case study)

W celu pogłębienia analizy i opisu usług społecznych w gminie Stawiski zostały wybrane do analizy za pomocą metody studium przypadku usługi dotychczas realizowane w gminie, które mogą stanowić inspirację, „dobrą praktykę” do pracy nad opisem innych usług społecznych planowanych do realizacji w ramach CUS. Z opisanych tu studiów przypadku mogą także korzystać inne gminy o podobnej wielkości i charakterystyce.

Stypendia dla szczególnie uzdolnionych uczniów

Wstęp/kontekst

W gminie Stawiski do roku 2019 funkcjonowały jedynie stypendia szkolne, czyli stypendia przyznawane dla uczniów z terenu gminy znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (ustalana była corocznie maksymalna miesięczna wysokość dochodu netto w rodzinie ucznia, uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne). Wsparcie kierowane było zatem do dzieci jedynie przez kryterium dochodu, a nie potencjału czy osiągnięć. Celem stypendium było wsparcie rodzin znajdujących się trudnej sytuacji finansowej w zakupie podstawowych artykułów i przyborów szkolnych, nie motywowało ono dzieci do rozwoju, nie wspierało zmiany w postawie. Widząc potrzebę budowania kapitału społecznego w oparciu o młodzież, a tym samym uznając zasadność wspierania wybitnie uzdolnionych dzieci w nauce, sporcie oraz dziedzinach artystycznych, Gmina w roku 2019 przyjęła Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży. W uzasadnieniu do uchwały można przeczytać, że należy dążyć do tego, aby szkoły były miejscem, w którym stwarza się atmosferę sprzyjającą wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, gdzie istnieją optymalne warunki do wykorzystania ich potencjału. Wysokość środków finansowych na realizację Programu jest corocznie ustalana w uchwale budżetowej. Po przyjęciu Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży odrębną uchwałą został przyjęty regulamin przyznawania stypendium, a jego wysokość i liczbę ustala każdorazowo Burmistrz.

Opis/praktyka

Pierwszy nabór został ogłoszony 26 września 2019 roku. Informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie stypendium dla uzdolnionych uczniów, którzy ukończyli klasy IV-VIII szkoły podstawowej na terenie gminy Stawiski była szeroko rozpowszechniana, a sam wniosek dotyczył przede wszystkim wyników w nauce i szczególnych osiągnięć. Warunkiem było spełnienie co najmniej jednego z poniższych kryteriów:

- w wyniku klasyfikacji rocznej uczeń uzyskał średnią z ocen co najmniej 5,0
- uzyskał tytuł laureata konkursów, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. poz. 125 z późn. zm.).

Rekomendacje/wnioski

Celem Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży jest m.in.

- wspieranie edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych w rozwijaniu ich uzdolnień i zainteresowań oraz stwarzanie możliwości udziału w powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich imprezach (np. olimpiadach, konkursach, festiwalach, turniejach itp.).
- motywowanie dzieci i młodzieży do podejmowania działań mających na celu odkrycie własnych uzdolnień oraz ciągłej pracy nad rozwijaniem talentów i pogłębianiem wiedzy.
- stwarzanie pozytywnych wzorców dla społeczności uczniowskiej.
- motywowanie rodziców do wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży
- promowanie wśród dyrektorów placówek oświatowych, nauczycieli i rodziców idei konieczności wspomagania rozwoju uzdolnień i talentów dzieci i młodzieży.
- promowanie w środowisku lokalnym oraz wspieranie dzieci i młodzieży wybitnie uzdolnionych.
- promowanie Gminy Stawiski, jako gminy przyjaznej uczniom wybitnie uzdolnionym.

Narzędzie jakim są stypendia Burmistrza rzeczywiście wspiera realizację celów Programu. O ile zgodnie z art. 90t ust. 1 ustawy o systemie oświaty, jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć regionalne lub lokalne programy: wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży, należy podkreślić, że nie wszystkie gminy korzystają z tego uprawnienia. Tym bardziej należy docenić decyzję władz Stawisk, szczególnie że korzyści programu stypendialnego mają zdecydowanie szerszy kontekst niż wynika to jedynie z celów Programu. Są narzędziem budowania kapitału ludzkiego, pobudzania rozwoju regionalnego, budowania tożsamości młodych ludzi oraz ich związku z macierzystą społecznością i miejscem, w którym się kształcą.¹ Warto, by były kontynuowane, a środki na ich realizację zabezpieczone w perspektywie wieloletniej.

---

¹ Agata Urbanik, Instytut Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, Korzyści z prowadzenia programów stypendialnych przez NGO, firmy i JST w: PROGRAMY STYPENDIALNE - PORADNIK

Załączniki

Uchwała Nr XII/56/19 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 10 września 2019 roku w sprawie: przyjęcia Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży na terenie Gminy Stawiski <https://bip.stawiski.pl/prawo.php?wiad=1544>

Uchwała Nr XII/57/19 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 10 września 2019 roku w sprawie: szczegółowych warunków i trybu przyznawania stypendium dla uzdolnionych uczniów na terenie Gminy Stawiski <https://www.bip.stawiski.pl/prawo.php?wiad=1545>

Sąsiedzkie usługi opiekuńcze

Wstęp/kontekst

Usługi wspierające opiekuńczo osoby niesamodzielne, to dziś szczególnie ważne usługi społeczne, głównie z uwagi na wzrastającą z roku na rok liczbę odbiorców (w tym głównie liczbę osób starszych). W Ustawie o pomocy społecznej zapisano, że osoba samotna, która z powodu wieku, choroby lub z innej przyczyny wymaga wsparcia, ale go nie otrzymuje, ma prawo do pomocy w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych (art. 50). Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w czterech następujących wymiarach:

- zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych,
- opieka higieniczna,
- pielęgnacja zalecona przez lekarza,
- zapewnianie – w miarę możliwości – kontaktów z otoczeniem.

Wsparcie może odbywać się w bardzo różnej formie, od prostego wsparcia w życiu codziennym co jakiś czas aż do wsparcia całodobowego siedem dni w tygodniu. Na terenie Gminy Stawiski nie funkcjonują żadne placówki dziennego pobytu, usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania beneficjentów, przez zatrudnione opiekunki środowiskowe. W roku ubiegłym, usługi opiekuńcze świadczone były u 12 osób, wymagających takiej formy pomocy. To nie oznacza, że tylko taka grupa seniorów wymaga wsparcia. W kontekście opieki nad osobami starszymi zdecydowana część działań opiekuńczych spoczywa na barkach rodzin, co więcej badania potwierdzają, że jest to preferowany kierunek postępowania. Według europejskich badań porównawczych SHARE, aż 59% Polaków jest zdania, że osoby starsze powinny mieszkać z jednym ze swoich dzieci, mogącym zapewnić im opiekę. Jest to najwyższy wynik spośród wszystkich krajów Unii Europejskiej, gdzie średnia wynosi 30%. Również wyniki badania Polsenior wskazują, że ciężar opieki spoczywa na rodzinie. Rodzina udziela pomocy 93,5% osobom starszym, inni opiekunowie nieformalni – 9,3%, a pomoc społeczna – 4,0%². Gmina Stawiski nie jest tu wyjątkiem, szczególnie że jej wiejski charakter wzmacnia te preferencje.

W wielu dokumentach strategicznych na rzecz osób starszych podkreśla się konieczność zwiększenia dostępności i podniesienia jakości usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, poprzez zwiększenie ich liczby, dostosowanie pory ich świadczenia w ciągu dnia i tygodnia do potrzeb osoby

---

² Na podstawie danych w: Ekspertyza przygotowana w ramach projektu „W stronę skutecznego modelu partycypacji obywatelskiej”, realizowanego w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG Bartłomiej Głuszak, Cezary Miżejewski, Usługi sąsiedzkie jako część katalogu usług opiekuńczych, Warszawa 2016

objętej usługami oraz podniesienie kwalifikacji osób zajmujących się świadczeniem ww. usług. Szansę na osiągnięcie tego celu upatruje się między innymi we wprowadzeniu pomocy sąsiedzkiej jako jednej z form wsparcia samodzielności osoby starszej w miejscu zamieszkania³.

Sąsiedzkie usługi opiekuńcze to ciągle dość nowe rozwiązanie, dzięki któremu osoby wymagające pomocy mogą korzystać ze wsparcia ze strony osób mieszkających obok, będących w stałym kontakcie, funkcjonujących w najbliższym otoczeniu. Usługi świadczone w taki sposób mogą stanowić jedno z narzędzi aktywizacji i wsparcia w polskim systemie opiekuńczym. Wskazują na to zarówno doświadczenia krajowe, jak i zagraniczne. Różnice pomiędzy usługą opiekuńczą świadczoną w formule sąsiedzkiej a usługą opiekunki środowiskowej dotyczą więzi emocjonalnej z podopiecznym, fizycznego oddalenia, możliwego trybu pracy, rekrutacji i przygotowania do pracy oraz oparcia w instytucji, która kontraktuje usługę i odpowiada za jej realizację. Rozwiązania stosujące usługi sąsiedzkie w zakresie opieki nad seniorami utrwalają lokalne więzi oparte na wzajemności i zaufaniu oraz przyczyniają się do odbudowy małych wspólnot i wzmocnienia poczucia wspólnego losu.⁴ Należy przy tym zaznaczyć, że jak dotąd nie jest to praktyka powszechna. Wielokrotnie rozważano wprowadzenie i uregulowanie tego instrumentu w obowiązującym prawie, jednak ciągle bezskutecznie. Idea odchodzenia od opieki instytucjonalnej na rzecz opieki w środowisku, propagowana przez europejską grupę ekspertów, znajduje jednak odzwierciedlenie w programach projektowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, m.in. "Krajowy program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020: nowy wymiar aktywnej integracji" oraz w programach operacyjnych. Właśnie w jednym z takich programów, wzięła udział Gmina Stawiski. Na podstawie analizy własnych sprawozdań oraz przeprowadzonych ankiet wśród niesamodzielnych podopiecznych OPS stwierdzono, że istnieje zapotrzebowanie na wsparcie i pomoc w podstawowych codziennych czynnościach domowych i życiowych także w tej innowacyjnej formule. W wyniku aktywności projektowo-konkursowej OPS pozyskał środki z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach konkursu ogłoszonego przez Marszałka Województwa Podlaskiego w ramach RPOWP 2014 – 2020 na realizację projektu „Sąsiedzkie usługi opiekuńcze”.

Opis/praktyka

Projekt „Sąsiedzkie usługi opiekuńcze” jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej od października 2019 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014- 2020 i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Kraina Mlekiem Płynąca”. Całkowita wartość projektu wynosi 294 875,00 zł, w tym wartość dofinansowania 279 515,00 zł. W roku 2020 uczestniczyło w nim 12 osób, mieszkańców Gminy. Grupą docelową są osoby w podeszłym wieku, osoby z niepełnosprawnością, zagrożone wykluczeniem społecznym, funkcjonujące w środowisku, jednak mające problemy z poruszaniem się, zazwyczaj nie wychodzące z domu i nie utrzymujące kontaktów towarzyskich. To osoby samotne lub też takie, których dzieci pracują i nie są w stanie zajmować się starszymi rodzicami.

---

³ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji, s. 82-85.

⁴ Na podstawie: Jak dobrze mieć sąsiada - Od pomocy sąsiedzkiej do sąsiedzkich usług opiekuńczych, Małgorzata Koziarek, Paulina Sobiesiak-Penszko, Instytut Spraw Publicznych 2015, s.18-19.

Sąsiedzkie usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania podopiecznych przez opiekunów (osoby zamieszkujące w sąsiedztwie). Istotny jest fakt, że udział w projekcie jest bezpłatny. Główny cel projektu to zapewnienie osobom niesamodzielnym wsparcia i pomocy w podstawowych czynnościach dnia codziennego, ułatwiających pozostanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania w szczególności:

- dbanie o higienę podopiecznych, pomoc przy myciu, kąpielach i ubieraniu;
- dbanie o higienę i estetykę otoczenia: sprząatanie pomieszczeń i wietrzenie, mycie naczyń itp.;
- zapewnianie czystości bielizny pościelowej i osobistej: pranie, prasowanie;
- przygotowywanie posiłków zgodnie z zaleceniami żywieniowymi i dietetycznymi;
- robienie zakupów;
- pomaganie przy wstawaniu i układaniu do snu, pomaganie przy ubieraniu;
- kontrolowanie prawidłowości przyjmowania leków, podawanie doustne leków zaleconych przez lekarza;
- organizowanie czasu wolnego, spacerów i zajęć rekreacyjnych (ruchowych) oraz opieka w tym zakresie nad podopiecznymi.

Sąsiedzkie usługi opiekuńcze są dostosowane do indywidualnych potrzeb osób wspieranych, świadczone dla jednej osoby nie rzadziej niż cztery razy w tygodniu, realizowane poza godzinami pracy opiekunek OPS, jeśli osoba korzysta z tego rodzaju usług oraz świadczone w czasie dostosowanym do indywidualnych potrzeb osób wspieranych. Dodatkowo uczestnicy i uczestniczki projektu mogli korzystać z działań o charakterze zdrowotnym: wsparcie indywidualne psychologa, dietetyka, fizjoterapeuty. W ramach projektu zapewnione jest wsparcie w postaci opieki pracowników socjalnych, zasiłki specjalne (4 razy w projekcie). Świadczenie sąsiedzkich usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania to ok. 20 godz. miesięcznie dla każdej z osób. Jediną barierą, napotkaną w trakcie realizacji zadań, okazała się początkowa nieufność uczestników wobec kadry specjalistycznej (wcześniej im nieznane osoby). Jednak, po rozmowach wspierających i motywujących z pracownikami socjalnymi, a także ich obecność w trakcie pierwszych zajęć świadczonych bezpośrednio w mieszkaniach beneficjentów, sytuacja unormowała się. Warto podkreślić, że dzięki temu innowacyjnemu projektowi wprowadzono nowe, nierealizowane wcześniej w Gminie Stawiski usługi z praktycznym wykorzystaniem lokalnych zasobów społecznych.

Rekomendacje/wnioski

Podstawa prawna

Projekt w ramach którego wprowadzono w gminie nowy rodzaj usługi opiekuńczej kończy się 31 marca 2021r. To zdecydowanie działanie warte kontynuacji. Biorąc jednak pod uwagę, że będzie kontynuowane w trybie poza projektowym warto zadbać o podstawę prawną świadczenia takich usług. Najczęściej odniesienia do usług sąsiedzkich można znaleźć w uchwałach Rad gmin (np. uchwała gminy

Lubiszyn⁵ czy Gminy Łapanów⁶). W przypadku Gminy Stawiski założyć należy, że usługa ta będzie częścią Programu Usług Społecznych i tam znajdują się uregulowania co do jej zakresu, szczegółowe warunki przyznawania czy odpłatności oraz zasady angażowania opiekunów.

Edukacja i wsparcie

Pomocy sąsiedzkiej powinno również towarzyszyć wsparcie edukacyjne i integracyjne, skierowane głównie do osób świadczących pomoc sąsiedzką. To zarówno szkolenia dotyczące np. umiejętności rozwiązywania trudnych sytuacji, szkolenia specjalistyczne np. z zakresu prawa, etyki czy spotkania pozwalające wymienić się doświadczeniem, wyzwaniami. Bartłomiej Głuszak i Cezary Miżejewski we wspomnianej już wcześniej ekspertyzie⁷ rekomendują, by realizator usług sąsiedzkich dążył do „tworzenia przestrzeni do spotkań (indywidualnych i grupowych) oraz udziału w życiu społeczno-kulturalnym (jak wydarzenia kulturalne, kościelne i in.) dla uczestników pomocy sąsiedzkiej. Idealnie w tę przestrzeń wpisuje się idea Domu Sąsiedzkiego, czyli miejsca spotkań połączonego ze wsparciem animacyjnym”. Wydaje się, że planowane Centrum Usług Społecznych będzie mogło być taką przestrzenią.

Zlecenie usługi

Polskie doświadczenia związane ze wsparciem sąsiedzkim najczęściej uwzględniają współpracę instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych. Podstawowa rekomendacja, zgodna także z ideą pomocniczości to rozwiązanie w którym usługi realizuje organizacja pozarządowa współpracując ściśle z Ośrodkiem Pomocy Społecznej (tak było np. w Elblągu, konkurs dla organizacji pozarządowych z klauzulą zobowiązującą do współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, aktualnie realizacja projektu w ramach którego zaplanowano usługi sąsiedzkie w formule partnerskiej- OPS i organizacja pozarządowa). Jeżeli jednak organizacje pozarządowe na terenie gminy Stawiski nie mają wystarczającego potencjału i zasobów, warto je włączyć w charakterze partnera.

Standardy jakości

Z informacji o wynikach kontroli w zakresie usług opiekuńczych świadczonych osobom starszym w miejscu zamieszkania wynika, że jednostki organizacyjne wciąż rzadko opracowują procedury w zakresie sposobu świadczenia usług opiekuńczych, a jeśli już takie dokumenty są opracowywane, to zwykle na stosunkowo ogólnym poziomie. Działania standaryzacyjne podejmują nieliczne ośrodki pomocy społecznej, najczęściej miejskie i wielkomiejskie⁸ (standardy usług opiekuńczych obowiązywały tylko w dwóch skontrolowanych OPS). Brak standardów związany był także często z brakiem wiedzy seniorów odnośnie zakresu przyznanych im usług, uniemożliwiał także stwierdzenie

---

⁵ Uchwała Nr XXII/161/2013 Rady Gminy Lubiszyn z dnia 28 stycznia 2013r. w sprawie - szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i za specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, - szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat za ww. usługi, - trybu pobierania opłat za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

⁶ Uchwała Nr IV/16/10 Rady Gminy Łapanów z dnia 30 grudnia 2010 w sprawie warunków i odpłatności za usługi opiekuńcze udzielane w ramach pomocy sąsiedzkiej oraz zasad odpłatności za te usługi

⁷ Ekspertyza przygotowana w ramach projektu „W stronę skutecznego modelu partycypacji obywatelskiej” op.cit.

⁸ Informacja o wynikach kontroli, KPS.430.006.2017 Nr ewid. 31/2018/P/17/043/KPS, Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym w miejscu zamieszkania, Warszawa 2018

wykonania usługi w zakresie, w jakim powinna ona zostać zrealizowana. Warto w najbliższym czasie wypracować w Gminie standardy, które nie tylko jasno określą zakres czynności, ale będą dotyczyć także kwestii etycznych. Szczegółowe wykazy czynności opiekuńczych powinny być dookreślone w oparciu o zdiagnozowane potrzeby, dostępne zasoby i możliwości, a docelowo także badane w kontekście satysfakcji klientów z jakości i poziomu świadczonych usług.

Sąsiedzkie usługi opiekuńcze mogą stanowić jedno z ważniejszych narzędzi aktywizacji i wsparcia w systemie opiekuńczym gminy, a w zakresie opieki nad seniorami mają szansę wzmacniać lokalne więzi, zaufanie, solidarność sąsiedzką.

Profilaktyka alkoholowa

Wstęp/kontekst

Podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która określa kierunki polityki państwa w tym obszarze. Kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację, w tym samorząd województwa i samorząd gminy, określa również źródła finansowania. Polski system profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oparty jest na trzech różnych poziomach administracji – rządowej, samorządów wojewódzkich oraz samorządów gminnych. Na każdym poziomie realizowany jest na podstawie wzajemnie komplementarnych programów: narodowego programu zdrowia, wojewódzkich programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na realizację wojewódzkich i gminnych programów wykorzystywane są m.in. dochody z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W szczególności zadania realizowane w ramach tych programów obejmują min: prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Realizacja zadań, o których mowa w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, może odbywać się na kilka sposobów. Jednym z nich jest udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Niestety większość zadań realizowanych w ramach tych programów, także w trybie zlecenia organizacjom ma dość niską skuteczność. Potwierdza to także Raport NIK⁹, zgodnie z którym w ramach gminnych programów zdecydowanie częściej niż programy rekomendowane stosuje się działania o niepotwierdzonej skuteczności oddziaływania profilaktycznego. Również szkoły prowadzone przez gminy, swoją działalność profilaktyczną oparty przede wszystkim na programach i

---

⁹ Informacja o wynikach kontroli profilaktyka uzależnień od alkoholu i narkotyków, nr ewid. 50/2019/p/19/094/LPO, Warszawa 2019

działaniach o niepotwierdzonej skuteczności. W działaniach podejmowanych przez gminy i szkoły zamiast systematycznie prowadzonych zajęć dla sprofilowanych grup docelowych dominują festyny i imprezy plenerowe. Sytuacja w gminie Stawiski wygląda niestety podobnie.

Opis/praktyka

Z danych opracowanych na podstawie statystyk Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczących populacji osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych wynika, że na terenie gminy Stawiski różne kategorie problemów alkoholowych mogą dotyczyć w sposób bezpośredni lub pośredni około 1000 osób, co stanowi około 16 % wszystkich jej mieszkańców¹⁰. Jest to populacja osób uzależnionych od alkoholu, pijących szkodliwie, współuzależnionych oraz dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym. To sporo część społeczności gminy, choć dane pochodzą z ogólnopolskich statystyk. Z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2020 rok wynika jednak, że zostało zdiagnozowane środowisko szkolne, choć brakuje informacji o formie i narzędziach tego badania. Objęto nim dzieci i młodzież z Przedszkola Miejskiego w Stawiskach, Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Stawiskach wraz z filiami w Budach Stawiskich i Jurcu Szlacheckim oraz Szkoły Podstawowej w Porytem. Z uzyskanych informacji wynika, że wszystkie placówki realizują roczne programy wychowawczo – profilaktyczne, współpracują z kuratorami sądowymi i zawodowymi, Komendą Powiatową Policji w Kolnie, Posterunkiem Policji w Stawiskach, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolnie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Stawiskach, Urzędem Miejskim w Stawiskach i parafiami. Placówki oświatowe systematycznie współpracują również z rodzicami. Uczniowie pochodzący z rodzin, gdzie występuje problem alkoholowy objęci są stałą opieką pedagogów szkolnych.

Z treści dokumentu możemy wyczytać, że celami zajęć alternatywnych dla dzieci i młodzieży, które są alternatywą dla zjawisk patologicznych są możliwość realizacji rozwoju osobowego oraz możliwość osiągnięcia sukcesów. Prowadzone zajęcia dla dzieci i młodzieży mają na celu zmniejszenie napięć i niepokojów, poprawę społecznego i emocjonalnego funkcjonowania w środowisku. Nie ma jednak żadnych dowód na ich skuteczność, nie jest prowadzona ewaluacja, ani ocena otrzymanych rezultatów. Realizatorzy gminnego programu profilaktyki to głównie OPS, choć część zadań zleczanych jest organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone) na przeciwdziałanie alkoholizmowi to 76 000 zł.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych w 2019 r. w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na:

- pozalekcyjne zajęcia sportowe to 30 000 zł.
- działania z zakresu edukacji publicznej (np. kampanie edukacyjne, plakaty, ulotki itp.) 4300 zł.
- jednorazowe prelekcje, pogadanki - 1 000 zł
- spektakle 3 640 zł
- festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)- 6 489 zł

---

¹⁰ Dane z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2020 rok

- imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych) - 4 379 zł

Tak niewielkie kwoty nie zostały przeznaczone na realizację rekomendowanych programów profilaktycznych lecz sfinansowano nimi przede wszystkim działania o jednorazowym i akcyjnym charakterze. Według specjalistów, takie działania nie tylko nie posiadają naukowo potwierdzonej skuteczności, ale mogą również wywierać szkodliwy wpływ, zwłaszcza na dzieci.

W zasadach wyboru ofert oraz kryteriach oceny merytorycznej i zasadach dofinansowania realizacji zadań z zakresu profilaktyki, wybieranych w otwartych konkursach ofert nie ma w kryterium wymogu realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych, a przy wyborze ofert nie kieruje się wytycznymi ujętymi w standardach i kryteriach oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia.

Rekomendacje/wnioski

Rzetelne przygotowanie gminnego programu, który powinien być poprzedzony pogłębioną oceną aktualnych potrzeb i zagrożeń (diagnoza także wśród dzieci i młodzieży) bez tego nie jest możliwe wyznaczenie i wybór celów oraz metod ich realizacji, a także analiza i ocena otrzymanych rezultatów.

Uwzględnianie w gminnym programie precyzyjnych celów, działań, odbiorców, rezultatów i mierzalnych wskaźników skuteczności zamierzonych przedsięwzięć.

W ogłoszeniach konkursowych na działania profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jako kryteria oceny merytorycznej złożonych ofert wskazywać m.in. wymóg realizacji programów o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji¹¹.

---

¹¹ Przykład z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łukowie

Wnioski i rekomendacje

Zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych pozwala na sformułowanie następujących wniosków oraz rekomendacji:

GRUPY DOCELOWE CUS

- priorytetowymi grupami docelowymi, które powinny zostać objęte wsparciem w ramach CUS są:

- dzieci i młodzież,
- osoby z niepełnosprawnościami (w tym dzieci z niepełnosprawnościami i ich rodzice/rodzeństwo oraz dorosłe osoby z niepełnosprawnościami)
- Seniorzy
- Rodziny
- Społeczność lokalna w zakresie działań aktywizujących

REKOMENDACJA

Grupy docelowe wskazane w badaniach pokrywają się z diagnozą wstępną wykonaną w trakcie opracowywania projektu. Rekomenduje się zatem objęcie wsparciem wskazanych grup docelowych: dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów. Ważne jest także dokładne dobranie usług w ramach CUS do potrzeb tych grup odbiorców.

DZIECI I MŁODZIEŻ

- w grupie dzieci i młodzieży głównymi problemami dostrzeganymi przez mieszkańców oraz liderów społecznych są: brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców, brak miejsc spotkań. Są to typowe problemy wynikające z wielkości miejscowości (ograniczony dostęp do zajęć pozalekcyjnych, mniejsza oferta tych zajęć w porównaniu do większych miejscowości oraz wzorce wychowawcze preferujące obowiązki zawodowe np. związane z prowadzonym gospodarstwem rolnym ponad rozwój osobisty w tym rozwój dzieci);
- jednocześnie należy zaznaczyć, że widząc te negatywne zjawiska i deficyty respondenci badań ankietowych oraz liderzy widzą także konkretne rozwiązania: organizacja miejsc spędzania czasu dla dzieci i młodzieży, oraz organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz potrzeby organizacji warsztatów rozwijających zainteresowania;
- jednocześnie należy zaznaczyć, że oferta zajęć oferowanych w GOKiS jest dostępna oraz nieodpłatna (być może zatem jest niedostosowana do potrzeb i oczekiwań odbiorców);
- w wywiadach pojawiły się także głosy mówiące o tym, że część rodziców wołałaby, aby oferta zajęć pozalekcyjnych była dostępna w Stawiskach, ponieważ aktualnie są zmuszeni dowozić dzieci na zajęcia do Łomży lub Kolna.

REKOMENDACJE:

1. Konieczne jest planując działania CUS lub też kolejne lata działalności CUS pogłębić wiedzę na temat problemów społecznych dzieci i młodzieży badając z jednej strony dzieci i młodzież z drugiej zaś strony nauczycieli. Określone w badaniach ilościowych problemy mogą nie dawać pełnego obrazu, są to bowiem opinie osób dorosłych, najczęściej mających kontakt jedynie z dziećmi w rodzinie. Obraz problemów w optyce dzieci i młodzieży oraz pedagogów i nauczycieli pozwoliły na pełniejszy obraz i skuteczniejsze działania.
2. Rekomenduje się w ramach tworzonego Centrum Usług Społecznych utworzenie miejsca integracji i edukacji dzieci i młodzieży np. w formie Klubu Młodzieżowego łączącego funkcje świetlicy środowiskowej oraz inne szersze rozwiązania. Miejsce takie mogłoby pełnić funkcje opiekuńcze (po zajęciach lekcyjnych, w dni wolne od nauki szkolonej, w ferie i wakacje), wspomagające (pomoc w odrabianiu lekcji, wspomaganie kompetencji kluczowych np. matematycznych, językowych), rozwijające umiejętności społeczne (warsztaty umiejętności społecznych), dbanie o właściwy rozwój psychoruchowy (gimnastyka korekcyjna, zajęcia ogólnorozwojowe sportowe).
3. Rekomenduje się aby dostęp do tego typu miejsca i usług był możliwie szeroki, tak aby było to rzeczywiste miejsce edukacji i integracji a nie miejsce „stygmatyzujące” dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Rekomenduje się aby tworzone miejsce służące potrzebom dzieci i młodzieży było dostępne także dla dzieci o specjalnych potrzebach (bez barier architektonicznych, dostosowane do potrzeb dzieci z dysfunkcjami wzroku i słuchu a także dzieci ze spektrum autyzmu).
5. Prowadząc działania na rzecz dzieci i młodzieży, rekomenduje się uwrażliwianie jej na działalność społeczną, wolontariat, konieczna jest współpraca ze szkołami działającymi na terenie gminy.
6. Ważne jest także rozszerzanie programów stypendialnych, wspieranie edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych w rozwijaniu ich uzdolnień i zainteresowań oraz stwarzanie możliwości udziału w powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich imprezach (np. olimpiadach, konkursach, festiwalach, turniejach itp.). - motywowanie dzieci i młodzieży do podejmowania działań mających na celu odkrycie własnych uzdolnień oraz ciągłej pracy nad rozwijaniem talentów i pogłębianiem wiedzy. Stwarzanie pozytywnych wzorców dla społeczności uczniowskiej i motywowanie rodziców do wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży.

SENIORZY

zdaniem badanych głównymi problemami dotyczącymi seniorów w gminie Stawiski są następujące problemy problemów: choroby, problemy z transportem, przemieszczaniem się np. z dojazdem do lekarza, samotność, izolacja osób starszych oraz pogarszająca się sytuacja finansowa osób starszych. jeśli chodzi o pomysły na poprawienie sytuacji seniorów do najczęściej występujących odpowiedzi należy zaliczyć: zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, zapewnienie dojazdu do specjalistów w celach zdrowotnych,

udostępnienie sprzętu wspomagającego funkcjonowanie i rehabilitację oraz opiekę, rozszerzenie usług opiekuńczych dla osób starszych. Odpowiedzi są analogiczne do tych wskazanych w pytaniu dotyczącym problemów osób starszych, gdzie najczęściej wskazań otrzymał problem związany z sytuacją zdrowotną seniorów (jako najczęstszy problem wskazano choroby). Wyniki badania potwierdzają trendy ogólnopolskie. Starzejące się społeczeństwo wymaga od władz i systemu wsparcia zmiany w podejściu do usług zdrowotnych i opiekuńczych zwłaszcza tych indywidualnych, specjalistycznych oraz w miejscu zamieszkania osób starszych.

- wywiadach indywidualnych pogłębiona została kwestia wsparcia seniorów. Wskazano przede wszystkim brak w gminie dostępu do lekarzy specjalistów w tym w szczególności do ginekologa, geriatry a także do rehabilitacji.
- jednocześnie podkreślano problemy z dojazdem do specjalistów w jednym z wywiadów określono ten problem w następujący sposób „transport publiczny jest niewystarczający, często ludzie starsi muszą „wynajmować” sąsiadów aby dotrzeć do lekarza specjalisty”.

REKOMENDACJE

1. Usługi świadczone w ramach CUS kierowane do seniorów powinny być świadczone dwutorowo:
  - a) Usługi związane z profilaktyką o ochroną zdrowia np. specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, dostęp do rehabilitacji (np. poprzez wyposażenie w ramach CUS gabinetu rehabilitacyjnego oraz zatrudnienie specjalisty rehabilitanta), organizacja wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz wspomagającego leczenie, zapewnienie transportu do lekarzy specjalistów.
  - b) Usługi związane z przeciwdziałaniem izolacji osób starszych np. poprzez rozszerzenie oferty klubu seniora (zajęcia psychoruchowe, rozwijające zainteresowania, integracyjne, działania profilaktyczne np. dostęp do porad dietetyka)
2. W ramach usług kierowanych do seniorów konieczna jest współpraca CUS z innymi podmiotami realizującymi działania do seniorów np. Kołami Gospodyń Wiejskich, lokalnymi stowarzyszeniami

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Osoby z niepełnosprawnościami zostały podzielone na dwie grupy: dorosłe osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnościami.

- problemy jakich doświadczają - zdaniem respondentów - dorosłe osoby z niepełnosprawnościami – mieszkańcy gminy to brak miejsc i ofert pracy, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz bariery architektoniczne.
- główne problemy opiekunów osób z niepełnosprawnościami w tym rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością to: zmęczenie psychiczne, zmęczenie fizyczne, trudności finansowe, ograniczone możliwości pracy i rozwoju osobistego.

- pogłębiona analiza problemów rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnościami wskazała następujące problemy: zapewnienie dostępu do rehabilitacji, zapewnienie wsparcia zdrowotnego – specjalistycznego, diagnoza w kontekście sytuacji zdrowotnej, integracja ze środowiskiem rówieśniczym, zapewnienie adekwatnej, dostosowanej do potrzeb dziecka edukacji, zagospodarowanie czasu wolnego, zapewnienie działań rozwijających zainteresowania.
- wskazanymi przez uczestników badania pomysłami na działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom odnoszącym się do obszaru niepełnosprawności, które powinny być podjęte w ramach tworzonego Centrum Usług Społecznych są: opieka wytchnieniowa w formie grupowej np. dzienny dom pobytu, zajęcia rozwijające i edukacyjne kierowane do osób z niepełnosprawnościami, wsparcie psychologiczne kierowane do osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, wsparcie w rehabilitacji w miejscu zamieszkania, opieka wytchnieniowa indywidualna.

REKOMENDACJE

1. Skala zjawiska niepełnosprawności w gminie (liczba osób z niepełnosprawnościami) jest stosunkowo niewielka, organizacja dziennej stacjonarnej opieki jest zatem nieefektywna kosztowo, wskazana jest natomiast organizacja opieki wytchnieniowej kierowanej do rodzin w miejscu zamieszkania np. zapewnienie opieki przez kilka godzin w tygodniu w miejscu zamieszkania lub też zapewnienie opieki wytchnieniowej stacjonarnej w porozumieniu z sąsiednimi gminami (koszt ośrodka wsparcia byłby rozłożony na kilka gmin).
2. W przypadku dzieci z niepełnosprawnościami należy dążyć do tego, aby mogły uczestniczyć w usługach kierowanych do ogółu dzieci – miejsce pozbawione barier architektonicznych, zapewniających usprawnienia sensoryczne dla dzieci z dysfunkcją wzroku, słuchu oraz z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Organizacja dodatkowej osoby wspomagającej/asystenta w zajęciach.
3. Osoby z niepełnosprawnościami mogłyby korzystać z gabinetu rehabilitacyjnego oraz wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego podobnie jak grupa seniorów (grupa priorytetowa)
4. Rekomenduje się zapewnienie opieki psychologicznej, w razie potrzeby grupy wsparcia opiekunów osób z niepełnosprawnościami
5. Dorosłe osoby z niepełnosprawnościami powinny być wspierane np. poprzez asystentów osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy, konieczna jest współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, Zakładem Aktywności Zawodowej, pomoc w znalezieniu zatrudnienia, pomoc z zapewnieniem dojazdu do miejsca pracy.

RODZINY

- wnioski w obszarze badania **sytuacji rodzin** w gminie: negatywne zjawiska odnoszące się do funkcjonowania rodzin w gminie to: nałogi w tym głównie uzależnienie od alkoholu, dysfunkcyjność rodzin- bezradność opiekuńczo-wychowawcza, bezrobocie,

zaniedbywanie dzieci, rozpad więzi rodzinnych, problemy z dostępem do usług zdrowotnych;

- pomysły na działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom dotyczącym rodziny to: organizacja miejsc spędzania wolnego czasu, organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, profilaktyka uzależnień. Respondenci dostrzegli także konieczność takich działań jak: wsparcie asystenta rodziny, pomoc psychologa, dostęp do badań profilaktycznych, czy też warsztaty rozwijające zainteresowania.

REKOMENDACJE

1. Wspieranie rodzin powinno przede wszystkim dotyczyć działań profilaktycznych – profilaktyka antyalkoholowa oraz wspieranie specjalistyczne uzależnionych i współuzależnionych.
2. Wsparcia wymagają także umiejętności wychowawcze rodziców. Mogłyby one być realizowane w oparciu o rozszerzenia działalności Klubu Młodzieżowego o grupę wsparcia/akademię rodziny – cykliczne zajęcia dla rodziców.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

- w wyniku analizy pomysłów na zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców gminy za najważniejsze i najbardziej skuteczne działania wskazano wsparcie lokalnych organizacji i grup nieformalnych w tym udzielanie dotacji lokalnym podmiotom i grupom.

REKOMENDACJE

1. Działaniami horyzontalnymi w CUS powinny być działania animacyjne polegające na wspieraniu lokalnych organizacji pozarządowych i liderów społecznych oraz ich działań w tym zwiększania potencjału lokalnych organizacji pozarządowych.
2. W ramach CUS we wstępnej koncepcji zaplanowano:
  - organizację wydarzeń lokalnych przy wsparciu animatorów
  - wspólne uczestniczenia i organizowanie zajęć dla uczestników CUS - działania konsolidujące i budujące trwałe więzi społeczne.
  - zaangażowanie przedstawicieli społeczności lokalnej w wspólną realizację projektów dofinansowywanych ze środków zewnętrznych, m.in. z budżetu Unii Europejskiej
  - realizacja sąsiedzkich usług opiekuńczych w ramach świadczonych w projekcie usług społecznych. Celem wolontariatu sąsiedzkiego będzie zwiększenie aktywności społeczności lokalnej w Gminie Stawiski oraz wzmocnienie wsparcia udzielanego osobom osamotnionym, zwłaszcza osobom starszym (zwiększenie zakresu relacji między osobami mieszkającymi po sąsiedzku, zwiększenie współodpowiedzialności za siebie nawzajem, poprawa samopoczucia osób, którym udzielane jest wsparcie, jak i udzielających wsparcia, wzmocnienie poczucia bycia potrzebnym u obu stron).
3. Rekomenduje się umożliwienie społeczności lokalnej realizowania oddolnych inicjatyw m.in. w zakresie wolontariatu, w tym wolontariatu senioralnego, samopomocy sąsiedzkiej, realizacji działań na obszarach wiejskich i w świetlicach wiejskich. Dużą rolę w tym zakresie powinien pełnić organizator społeczności lokalnej, który zgodnie z art. 20 Ustawy o CUS opracuje plan organizowania społeczności lokalnej. Warto w tym zakresie współpracować z działającymi w gminie kołami gospodyń wiejskich

REKOMENDACJE DOTYCZĄCE KWESTII ORGANIZACYJNYCH

- 1) Rekomenduje się, by w pierwszej kolejności realizację usług społecznych zlecać podmiotom działającym na terenie Gminy Stawiski w szczególności stowarzyszeniom/fundacjom, które są najbliższe mieszkańcom i ich potrzeb oraz posiadają potencjał do świadczenia usług społecznych.
- 2) W przypadku braku podmiotów realizujących zaplanowane usługi rekomenduje się poszukiwania wykonawców spoza terenu gminy Stawiski lub zakup usług w sąsiednich gminach.
- 3) Włączenie w opracowanie standardów świadczenia usług w CUS podmiotów działających na terenie Gminy Stawiski, posiadających kompetencje do ich realizacji – potencjalnych realizatorów tych usług, przy wsparciu organizatora usług społecznych i zgodnie z założeniami art. 27 Ustawy o CUS.

- 4) Rekomenduje się budowanie pozytywnego wizerunku CUS wśród mieszkańców Gminy Stawiski, tj. zwiększanie świadomości nt. korzyści wynikających z tworzonego CUS, informowanie o znaczeniu zmian, ich przebiegu oraz ofercie.
- 5) Rekomenduje się podjęcie działań integrujących instytucje i organizacje działające na terenie gminy pod kątem budowania partnerskiej współpracy. Działania powinny być realizowane przy udziale organizatora społeczności lokalnej o którym mowa w art. 33 Ustawy o CUS.
- 6) Rekomenduje się planowanie dostępnych usług społecznych wraz z odpowiednimi dostosowaniami dla osób o specjalnych potrzebach zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2020 o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz Programem Dostępność Plus

Nowe lub rozszerzone usługi społeczne rekomendowane do realizacji w ramach CUS

Usługi promocji i ochrony zdrowia

usługi rehabilitacyjne, w tym Sala gimnastyczno-rehabilitacyjna

wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego

sąsiedzkie usługi opiekuńcze

specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Poradnictwo psychologiczne i dietetyczne

Usługi wspierania rodziny

Działalność klubu młodzieżowego

Działalność świetlicowa

Pomoc w odrabianiu lekcji

Warsztaty rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży

Działania wspierające funkcje wychowawcze rodziców

Usługi pobudzania aktywności obywatelskiej

Działania integracyjne i animacyjne kierowane do mieszkańców

Wsparcie lokalnych organizacji pozarządowych i grup nieformalnych

Działania Klubu Seniora

poradnictwo prawne i obywatelskie